

BOŽJA BESEDA DANES

revija Slovenskega bibličnega gibanja

καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν καὶ
αὐτὸς Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς

וַיְהִי הֵם מְדַבְּרִים וּמְתוֹכְחִים יַחַד וַהֲנָה יֵשׁוּעַ עִצְמוֹ נֹגֵשׁ וַיֵּלֶךְ אִתָּם

MALI KLJUČ SVETEGA PISMA
*Bog osvoboditelj in
stvarnik svobode*

RAZLAGA ODLOMKA STARE
ZAVEZE
*Mojzesov klic in razodetje
Božjega imena*

RAZLAGA ODLOMKA NOVE
ZAVEZE
Spravni zajtrk

METODE DELA
S SVETIM PISMOM

»In medtem ko sta se učenca
pogovarjala in razpravljala,
se jima je približal sam Jezus
in hodil z njima.«

(Lk 24,15)

VSEBINA

UVODNIK s. Ivanka Tadina	3
MALI KLJUČ SVETEGA PISMA Bog osvoboditelj in stvarnik svobode s. Ivanka Tadina	4
BOŽJA BESEDA RASTE Moj Jezus Mihaela Razboršek	5
PAPEŽ FRANČIŠEK POSLUŠA BOŽJO BESEDO Primož Erjavec	6
POGOVOR S PRIJATELJI BOŽJE BESEDE Pogovor s Heleno Rozman s. Ivanka Tadina	8
RAZLAGA ODLOMKA NOVE ZAVEZE Spravni zajtrk Anja Kastelic	10
RAZLAGA ODLOMKA STARE ZAVEZE Mojzesov klic in razodetje Božjega imena (2 Mz 3,1–4,17) Samo Skralovnik	13
METODE DELA S SVETIM PISMOM Pogovor z Bogom ob Svetem pismu s. Snežna Večko	15
CERKVENI OČETJE BEREJO SVETO PISMO Avguštinovo razlaganje Svetega pisma: Božja beseda kot krščanski nauk br. Jan Dominik Bogataj, OFM	17
IZ PREVODA Frederic Manns: Razumevanje Svetega pisma Maksimilijan Matjaž	21
ZANIMA ME Usodno drevo sredi vrta in njegov mamljivi sad Marijan Peklaj	25
BIBLIČNA SKUPINA SE PREDSTAVI Biblična skupina župnije Rogatec	26
PRIPOROČAMO V BRANJE Maksimilijan Matjaž	27

BOŽJA BESEDA DANES je katoliška revija,
ki jo izdaja Slovensko biblično gibanje.
Izhaja trikrat letno.

Revijo lahko naročite ali odjavite po pošti
na naslov gibanja in uredništva.

NASLOV GIBANJA IN UREDNIŠTVA:

Slovensko biblično gibanje
Poljanska cesta 2, 1000 Ljubljana
sbg@rkc.si
www.sbg.rkc.si

UREDNIŠKI ODBOR:

dr. Maksimilijan Matjaž, dr. Marijan Peklaj,
Tatjana Rupnik, dr. Samo Skralovnik,
s. dr. Ivanka Tadina

Odgovorna urednica: s. dr. Snežna Večko

Glavna urednica: Špela Fortuna

Lektoriranje: Dragica Perme

Fotografije: Avtorji uporabljenih fotografij so navedeni pod
fotografijami. Kjer avtorstvo ni navedeno, je uporabljen
spletni vir. Avtor naslovnice: Jure Viltušnik.

Oblikovanje in prelom: Branka Smodiš

Tisk: Salve, d. o. o., Ljubljana

Priporočen je prostovoljni dar za pokritje stroškov izhajanja revije.
Transakcijski račun pri NKBM: SI56 0430 2000 3311 370

POJDIMO NA p(P)ot

Velikonočni čas nas neprestano vabi, da stopimo iz sebe in vstopimo v navzočnost povelčanega Kristusa oziroma da v tej navzočnosti ostajamo. Kakšna milost in neizmeren dar! Vprašanje se postavi, zakaj smo tako nebogljeni pri sprejemanju tega zastonskega daru. Zakaj raje ostajamo »zunaj« Njega, zunaj občestva, zaprti, preplašeni? Zakaj se skupaj s sestro in bratom ne odpravimo na p(P)ot in se pogovarjamo, kot sta naredila učenca na poti v Emavs. »In medtem ko sta se učenca pogovarjala in razpravljala, se jima je približal sam Jezus in hodil z njima.« (Lk 24,15). Mogoče je nova stvarnost, ki so jo doživljali učenci in tudi mi po vstajenju, nekaj, kar nas presega in v njej težko vztrajamo? Dragi bralci, z novo številko *Božje besede danes* vas vabim na skupno p(P)ot »pogovarjanja in razpravljanja« o vsem, kar se nam dogaja. Prepričana sem, da bo z nami vstali Jezus, ki nam bo pomagal ostajati v tej močni in lepi resničnosti novosti življenja ter nam odpiral nova pota in nove vidike služenja z občestvom in v njem.

V rubriki *Mali ključ Svetega pisma* se bomo srečali z Bogom osvoboditeljem in stvarnikom svobode. Svetopisemski Bog ustvarja ljudi, da bi se z njimi družil in z njimi prijateljeval v svobodi. Svoboda pa je tudi nevaren Božji dar. Je kakor ogenj: lahko ga uporabiš v dobro, lahko pa tudi v zlo.

Mnogo dogodkov iz vsakdanjega življenja je podobnih potovanju učencev iz Emavs. Včasih se zgodi, da ostanemo na pol poti. Drugič zmoremo vztrajati do konca in doživimo, da se nam Jezus očitno razodene. Naj nas pričevanje v rubriki *Božja beseda raste* opogumi za domačnost z Besedo,

za zavedanje Njegove navzočnosti in ponižno hvaležnost za vse, kar dela v nas.

Na poti preizkušnje se še posebej pokaže moč Božje besede. V tej številki boste lahko prebrali pogovor z mlado ženo in mamico, ki je zbolela za rakom na dojki. Podelila je izkušnjo delovanja Božje besede v svojem življenju. Sveto pismo je zanj kot kruh za vsak dan. Zato želi ta Kruh uživati vsak dan! Pove nam še, da je to najboljša knjiga vseh časov, žal mnogokrat zelo zasramovana, večkrat prepovedana, a vendarle se je obdržala, ker je tako želel Bog!

V rubrikah *Razlaga odlomkov Stare in Nove zaveze* bomo najprej konkretno vstopili v povelikonočno dogajanje. Bogata in življenjska eksegeza nas skupaj z Jezusovimi učenci vodi v realnost, ki je po vstajenju drugačna, nova. Kristus nas vse kliče, da bi se potem, ko smo okusili polnost vstajenja, pustili opasati in odvesti tja, kamor nas pokliče Ljubezen. Tista, ki je konkretna in gre do konca. V eksegezi iz Stare zaveze pa bomo spoznavali Mojzesov klic in razodetje Božjega imena. Malo vrstic v vsej Stari zavezi je izzvalo toliko razlag.

Ljubezen do Božje besede in njeno razumevanje bomo še močneje doživeli ob Avguštinovi razlagi Svetega pisma in odlomku iz prevoda knjige *Simfonija Besede*. Za Avgušтина je krščanski nauk v prvi vrsti Božja beseda, ki nas nagovarja, ki jo moramo pravilno razumeti in ki nas vabi, da jo tudi sami posredujemo naprej.

Vse življenje se učimo in iščemo poti, kako bi pristopili k Svetemu pismu, da bi postalo za nas Srečanje in pot za *novo življenje*. V tej številki revije najdemo pet korakov, ki vodijo k molitvi z Božjo besedo. V rubriki *Zanima me* pa se vrnemo na začetek Svetega pisma. Odgovor dobimo o drevesu sredi vrta in njegovem mamljivem sadu oziroma odgovor o tem, ali sta bili drevesi dve. Vedno pa se tudi čudimo, kako v na videz nebogljenih bibličnih skupinah člani dobivajo spodbude za življenje po Duhu. Tokrat se nam predstavi skupina iz Rogatca.

Dragi bralci *Božje besede danes*! Pustimo se nagovoriti, sprejmimo velikonočni dar, da bi tako še bolj živeli kot oseba iz odnosa in ne kot posameznik. Če živimo kot osebe, končamo kot Kristus, torej zavijemo svojo človeškost v ljubezen, ljubezen pa ostane.

BOG OSVOBODITELJ IN STVARNIK SVOBODE¹

V 13. stoletju pred Kristusom se v zgodovini z izhodom iz egiptovskega suženjstva pojavi izraelski narod. Z njim se pojavi tudi »novi« Bog – Jahve. Prvo, kar Izraelci o njem izvedo in zaradi česar ga sprejmejo, je to, da je On njihov osvoboditelj.

Kar je bilo še živo v spominu in ustnem izročilu o prihodu izraelskih pradedov v Egipt, imamo danes zapisano na začetku Svetega pisma, v 1. Mojzesovi knjigi (1 Mz). Spominjali so se, da je prihod njihovih prednikov v Egipt povezan z Jožefom (1 Mz 37-50). Kasneje se je na faraonovem dvoru pojavil in uveljavil njihov rojak Mojzes (2 Mz 2), ki ga je Bog uporabil za voditelja, po katerem se je nepričakovano vpletel v zgodovino njihovih prednikov (2 Mz 3). To niso bile več zgodbe starih, ki si jim verjel ali pa ne. To je bilo srečanje. In čisto jasna naloga. Bog se je javil kot osvoboditelj svojega naroda. To je bilo več kot zgolj srečanje. Nastalo je poznanstvo. Stvarno in kratko. Najprej zagotovilo, da je to On, o katerem so stari v svojem izročilu govorili in upali vanj: »Jaz sem Bog tvojih očetov – Bog Abrahamov, Izakov in Jakobov«. Spet torej ta neznan Prijatelj. Mojzes, poznavalec egipčanske teologije, bi želel vedeti kaj več. Vpraša tega Boga po imenu. Bogu pa je tisti trenutek važnejša naloga, ki jo je zaupal Mojzesu, in to je osvoboditev Hebrejcev iz sužnosti. Kljub temu se Bog Mojzesu predstavi s čudnim, nejasnim, a vendar pomena polnim imenom: »Jaz sem, ki sem.« »JAHVE« – vedno PRISOTNI BOG. Jaz sem Bog, ki Z VAMI HODIM (prim. 2 Mz 3,14-15). Z drugimi besedami: Bog je njihov prijatelj, ki jih ne bo zapustil. Osvobodil jih bo in bo vedno hodil z njimi. To je za začetek dovolj. Mojzes namreč nima več časa na veliko spraševati, niti Bog o sebi na široko govoriti. Za to bodo potrebna stoletja in tisočletja prijateljavanja.

Glavna misel svetopisemske knjige Geneze (1 Mz) je, da je človek ustvarjen za svobodo in ustvarjalno ljubezen; da bi bil gospodar narave in srečen v skupnosti. Po tem je človek podoben Bogu. Novost 1 Mz knjige pa je, da prikazuje Boga kot stvarnika svobode. Medtem ko razna mitološka božanstva ustvarjajo ljudi kot svoje slugе in sužnje, svetopisemski Bog ustvarja ljudi, da bi se z njimi družil in z njimi prijateljeval v svobodi.

Skozi dolga stoletja druženja in prijateljavanja z Bogom so Izraelci o njem vse globlje razmišljali, On pa je svojemu narodu, posebno izbranim ljudem, piscem svetih knjig, znotraj pomagal, da so ga bolje spoznali in razumeli. Ko so prisluhnili njegovemu notranjemu glasu in se spominjali Božjih del v zgodovini, so vse bolj slutili ter spoznavali, da Jahve kot najpravičnejši, najzvestejši, najboljši in najmočnejši izmed vseh

bogov ni samo njihov Bog, temveč je edini Bog. Spoznali so, da je On gospodar neba in zemlje ter da je od Njega odvisno vse, kar se dogaja po vsem svetu in celotnem vesolju. On je Sila, od katere izhajajo vse druge sile; Modrost, iz katere črpa človeška modrost in ki modro ureja ves svet; Dobrota, ki se nam daje in nas vodi, da bi bili dobri; Svoboda, ki nas osvobaja. Osvobaja tudi danes nesrečne ljudi iz verig vseh vrst sodobne zaslužjenosti.

Človek ni velik predvsem zaradi tega, ker zna misliti, računati, izdelovati orodje in stroje, spreminjati naravo in izkoriščati naravne sile, ampak zato, da more samemu Bogu reči v obraz »hočem« ali »nočem«. Zato more biti človek sočloveku prijatelj; zato se moremo drug drugemu darovati, skupno ustvarjati boljši svet, živeti drug za drugega in prihodnost. Človek je velik zato, ker more biti Božji prijatelj, ker je Bogu podoben. Gotovo mu ni podoben navzven, temveč v tem, da je gospodar in ne suženj. Po tem, da naravnim silam, živalim, rastlinam, stvarjem gospoduje, vlada in da ni suženj instinktov, nagonov, strasti – kakor so to živali. Človek je Bogu podoben tudi po tem, ker je njegova naloga zgraditi srečno družino in srečno človeško družbo. Sreča v skupnosti, svoboda in sreča – to je tisto, po čemer je človek podoben Bogu.

Svoboda je nevaren Božji dar. Je kakor ogenj: lahko ga uporabiš v dobro, lahko pa tudi v zlo. Po njej je človek graditelj svoje sreče in gospodar sveta. Le po njej je človek res človek in ne žival. Po njej je Bogu sličen, zato da bi mogel biti Božji prijatelj. Odkar je Bog ustvaril človeka, sveta ne ustvarja več sam, ampak skupaj s človekom.

Prva poročila Svetega pisma so himna o Človeku in Bogu, ki je ustvaril svobodo. Tudi tu se nam Bog Jahve javlja kot Bog osvoboditelj.

¹ Prirejeno po Kustič, Živko. Prev. 2000. *Mali ključ Svetega pisma*. Maribor: Slomškova založba, 28–38. Hrvškega pisca Živka Kustića (1930–1914) je vsega prevzela velika tema Biblije: Bog darovalec svobode – Bog osvoboditelj. Napisal je knjigo *Mali ključ Svetega pisma*, v kateri je želel ozaveštevati tematiko svobode s tem, k čemur nas Bog kliče, kar nam daruje On, ki vanj verujemo. V prirejeni obliki predstavljamo en ključ, da bi z Božjo besedo postajali prav in bolj svobodni, kar sveti Pavel imenuje svobodo Božjih otrok (prim. Rim 8,21).

MOJ JEZUS

»In medtem ko sta se učenca pogovarjala in razpravljala, se jima je približal sam Jezus in hodil z njima.« (Lk 24,15)

Obiskal me je starejši zakonski par: prijazna, nasmejana, srečna. Pripovedovala sta mi svojo življenjsko zgodbo, ki je bila vedno bolj podobna zgodbi zemeljskega življenja moje mame in očeta. Začela sem ju opazovati in pogled se mi je vedno bolj jasnil in kar naenkrat sem vsa ganjena vzkliknila: »Pa saj to sta vidva, mama in atel!« Njuna obraza sta še bolj zažarela in mama me je blago in prav nič užaljeno vprašala: »Naju nisi spoznala?« »Nisem,« sem dahnila in takoj vprašala: »Kako to, da sta prišla iz nebes?« Oče mi je razložil, da je Bog v svoji dobroti dovolil, da me obiščeta in mi osebno povesta, kako lepo je pri njem. Mama se je sklonila k darilni vrečki in rekla: »Poglej, prinesla sva ti tudi darilo ...« Videla sem še njeno roko, ki se je potopila v iskanju darila, potem pa sem odprla oči in moje sanje so se umaknile občutkom zavesti ... Bila sem nepopisno srečna, čeprav sem bila pikico nepotešena, ker nisem videla, kaj sta mi prinesla ... Ampak čutila sem njuno bližino, njuno srečo, lepoto in slišala njuno zagotovilo, da sta pri Bogu na varnem. Takoj sem svoje sanje z vso srčno vnemo začela pripovedovati možu, ki mi je rekel: »Vidiš, dano ti je bilo doživeti Emavs.« Bila sem vesela, da mi je dokončno kopreno s srca potegnilo moževo spoznanje. Moje oči so bile v sanjah zastrte, kot so bile zastrte oči dveh učencev, ki sta imela ob sebi Jezusa, pa ga nista spoznala.

Ko razmišljam, kdaj sem spoznala svoja starša, se zavem, da takrat, ko sem se poglobila v njuna obraza, ko sem vse v sebi izklopila in se popolnoma predala njuni zgodbi. In učenca? Učenca sta spoznala Jezusa, ko je vzel kruh, ga blagoslovil, razlomil in jima ga dal. Oči so se jima odprle ob spominu na dogodek, ko je Jezus podaril samega sebe svojim učencem.

Pri obeh opisanih dogodkih je bila potrebna srčna prisotnost: vse odložiti in se posvetiti sočloveku. Tako je tudi v odnosu z Jezusom: vem in čutim, da je vedno z menoj, ga prosim, slavim in kličem v preizkušnjo, a to ni dovolj. Treba se je ustaviti, umiriti in ga preprosto začutiti. Včasih si je dobro predstavljati, da ob meni sedi Jezus, ki čaka, da se mu prepustim. Ali pa grem pred tabernakelj, kjer je On. Ravno danes sem si privoščila adoracijo. To je res privilegij za nas, kristjane! V sebi negujem zvestobo do teh trenutkov in to je dovolj. Četudi se na videz nič ne zgodi, sem tam in On je z menoj. Včasih kar ne utihnem pred tabernakljem, včasih pokam od sreče, in so trenutki, ko tečejo po licu in srcu solze ... In vedno jih obriše, ta moj Jezus. Včasih jih posuši z zrakom, včasih se mi približa po roki moža, ki jih rahločutno in brez besed obriše ...

Hvaležna sem, da je Jezus pri zadnji večerji zapustil neverjetno in živo spominjanje. To njegovo telo in ta njegova kri sta izjemen blagoslov. Otipljiv, ki se da okušati ... Za vse je dosegljiv, vsakdo ga sme klicati moj Jezus, če le hoče. Le oči je potrebno odpreti – oči srca, ki jih negujemo z živim odnosom.

Mihaela Razboršek

PAPEŽ FRANČIŠEK POSLUŠA BOŽJO BESEDO

Papež Frančišek je velik poslušalec Besede in njen spreten razlagalec. Njegove misli naj nas navdihujejo v branju. Zahvaljujemo se ekipi Radia Vatikan, ki dovoljuje objavo besedil z njihove spletne strani.

Z ženo se rodi harmonija

(Ob odlomku 1 Mz 2,18-25)

Papež Frančišek opisuje pripoved o stvarjenju, kako je Gospod oblikoval vse vrste živali, a za človeka se med njimi ni našla pomočnica. Človek je bil sam. Tako mu je Gospod vzel eno rebro in naredil žensko, v kateri bi mož prepoznal meso svojega mesa. Eva prinese v svet bogastvo, ki ga moški in vse stvarstvo in vse živali nimajo. Ženska v stvarstvo prinese harmonijo, samo z žensko je Adam lahko bil eno meso. Zato papež pravi, da brez ženske ni harmonije. Nista si enaka, niti nista eden višje od drugega. Vendar pa je ona tista, ki prinaša harmonijo, ki nas nauči ljubkovati, ljubiti z nežnostjo in ki iz sveta naredi nekaj lepega. Papež v tej pripovedi vidi še tri momente, ki jih lahko pogledamo: prvi je človekova osamljenost; drugi so sanje, kajti ženske ni mogoče razumeti, ne da bi jo prej sanjali; in tretji trenutek je njuna skupna usoda, biti eno samo meso. (9. februar 2017)

S hudičem se ne pogovarjaj!

(Ob odlomku 1 Mz 3,1-8)

Hudič je skušnjavec, s katerim se ne sme spuščati v pogovor! S temi besedami sveti oče izpove staro modrost krščanstva. Hudič se v raju pokaže v podobni kači. Je privlačen in s svojo prekanjenostjo poskuša prevarati. V tem je specialist, saj je oče laži, je lažnivec. Ve, kako prevarati in kako oslepiti ljudi. To stori z Evo, ki je da počutiti se dobro. Nato z njo začne dialog in tako nadaljuje korak za korakom. Hudič jo pripelje, kamor želi on. Hudič ljudi zavede z dialogom. S hudičem se ne sme spuščati v pogovor. Če se, končamo kakor Adam in Eva: nagi. Hudič je slab plačnik, ne plačuje dobro. Je slepar, obljubi ti vse, a pusti te na-

gega. Tudi Jezusa je kasneje poskušal prevarati na isti način, a Jezus nas nauči dvoje. On se kot prvo ne spusti v pogovor, ampak odgovori s citiranjem Božje besede. Kot drugo pa nas nauči poslušnosti Bogu. Tudi on kot prvi človek konča nag, toda drugače, ker je bil poslušen Očetu, ne hudiču. (10. februar 2017)

Zamera ni krščanska

(Ob odlomku 1 Mz 4,1-15)

Frančišek nas tokrat opozori na besedo »brat«. Ta se pojavi prvič v Svetem pismu v zgodbi o bratstvu, ki bi moralo rasti in biti nekaj lepega, a je bilo uničeno. Zgodba se začne z majhno ljubosumnostjo Kajna, ker Bog ne sprejme njegove daritve. V sebi začne gojiti to čustvo, ki bi ga lahko obvladal, a tega ne stori. Greh, ki ga je storil kasneje, je bil skrit za tem čustvom, ki je rastlo in rastlo. Tako raste tudi sovraštvo med ljudmi, pove papež. Začne se z nečim majhnim, ljubosumnostjo, nevoščljivostjo, in to nato raste. In vedno se konča slabo. Ločim se od svojega brata. Pravim: ta ni moj brat, ta je sovražnik, ta mora biti uničen, pregnan stran. To se je zgodilo Kajnu, ki je na koncu svojega brata umoril. Ne, brata ni. Sem le jaz. Bratstva ni. Sem le jaz. To, kar se je zgodilo na začetku, se zgodi vsem nam. Zato mora biti ta proces ustavljen takoj na začetku, ustaviti ga je treba že pri prvi zagrenjenosti, poučuje papež. Zagrenjenost ni krščanska. Bolečina da, zagrenjenost ne. Zamera ni krščanska. Bolečina da, zamera ne. (13. februar 2017)

Jaz sem zrnce peska

(Ob odlomku 1 Mz 17,3-9)

Če bi kdo poskušal opisati Abrahamovo življenje, pravi papež Frančišek, bi lahko dejal: Ta je sanjač. Res je imel nekaj potez sanjača, toda njegove sanje so bile »sanje upanja«, ni bil norec. Bil je poklican, da odide v drugo deželo, ki naj bi jo prejel v dediščino. Ko mu je rečeno, da bo dobil sina, čeprav je imel sto let in je bila njegova žena neplodna, Abraham verjame. Ko je postavljen pred

Vstal je, kakor je rekel. To življenje, ki je bilo iztrgano, porušeno, izničeno na križu, se je prebudilo in znova utripa. Utripanje Vstalega nam je podarjeno kot dar, kot darilo. In nato se od nas zahteva, da to posredujemo naprej kot preobražajočo moč.

zahtevo, da žrtvuje svojega otroka, je ubogal in šel naprej »proti vsakemu upanju«. To je naš oče Abraham, ki gre naprej, naprej, naprej.

Jezus neke reče, da je Abraham videl njegov dan, tj. da je videl Jezusa in da se je vzradostil. Papež to razloži tako: Da, to je videl v obljubi in radost je bila videti polnost obljube zaveze, videti, da ga Bog ni prevaral, da je Bog vedno zvest svoji zavezi. Bog ga je naredil za očeta množici narodov. Tudi tej obljubi je Abraham verjel. Kasneje, v nekem drugem dialogu, mu Bog reče, da bo njegovega potomstva toliko, kolikor je zvezd na nebu in peska na morski obali. Papež nas povabi, da danes rečemo mi: Jaz sem ena tistih zvezd. Jaz sem zrnce peska. (6. april 2017)

Utripanje Vstalega nas spremeni

(Ob odlomku Mt 28,1-10)

Lahko si predstavljamo značilen korak človeka, ki gre na pokopališče, od nejasnosti utrujen korak, oslabljen korak človeka, ki še ni dojel, da je na ta način vsega konec. Lahko si zamislimo blede obraza obeh Marij, oblita s solzami. In vprašanje:

kako je mogoče, da je Ljubezen umrla? Tako sveti oče oživi prvo vrstico velikonočnega evangelija. Na obličju teh žena, pravi, je mnogo obrazov, morda najdemo tudi tvoj in moj obraz. Tudi naši obrazi govorijo o ranah, govorijo o tolikih nezvestobah – naših in drugih –, govorijo o poskusih rešitve in izgubljenih bitkah. Naše srce ve, da bi lahko bilo drugače, toda skoraj neopazno se lahko navadimo na sožitje z grobom, na sožitje z obupom. Ne umre samo Učitelj, z njim umre tudi naše upanje. Nato papež spregovori o drugi in naslednjih vrsticah: Takrat nastane močan potres in ženi izvesta novico. Vstal je, kakor je rekel. To življenje, ki je bilo iztrgano, porušeno, izničeno na križu, se je prebudilo in znova utripa. Utripanje Vstalega nam je podarjeno kot dar, kot darilo. In nato se od nas zahteva, da to posredujemo naprej dalje kot preobrazajočo moč. Prav to je spremenilo korak Marije Magdalene in one druge Marije; prav to ju pripravi, da v naglici odideta in tečeta povedat novico. Zato po papeževih besedah dopustimo, da Kristusova nežnost in njegova ljubezen zganeta naše korake, pustimo, da utrip njegovega srca preobrazi naše šibko utripanje. (15. april 2017)

SVETO PISMO JE KRUH ZA VSAK DAN

Pogovor s Heleno Rozman

Helena Rozman je 36-letna žena, mamica štirih otrok: osemletne Julije, šestletnega Martina, štiriletnega Pavleta in skoraj dveletnega Tadeja, učiteljica, plesalka in od novembra 2015 tudi onkološka bolnica z rakom na dojki. Uživa tudi v peki poročnih in drugih slavnostnih tort. Z možem že nekaj let vodita srečanja na temo odnosov in z izobraževanju rasteta še sama. Podelila je izkušnjo delovanja Božje besede v njenem življenju, za katero pravi, da prek nje lahko ve, kaj ji sporoča Bog, dobi usmeritve za vsak dan in tako še bolj spoznava značaj ljubečega in trdnega Očeta.

Draga Helena, kako se počutite?

Počutim se odlično, zelo vesela sem, da živim in lahko uživam dneve z družino.

Danes, 30. 3. 2017, mineva ravno eno leto od moje zadnje kemoterapije, tako da sem ga preživela v družbi treh drugih punc iz skupinice Mladih bork. Dihala sem zrak ter srkala sonce tega pomladnega dne v še večjem zavedanju, koliko lepega in dobrega mi je dano v življenju. Zahvaljevala sem se za zdravje in vse, kar imam.

Imate radi besede, knjige?

Ja, res je. Veliko berem, vseč mi je, da skozi pisanje odkriješ nov svet, nov pogled ... uživam tako v leposlovju kot tudi v knjigah za gradnjo odnosov med zakoncema, z otroki, saj lahko izkušnje drugih vnasham v svoje življenje in izkušam večjo rast. Ponosna sem, da lahko to ljubezen gojim tudi ob štirih otrocih, da imam svoj tihi čas za branje, ki me resnično obogati.

Tudi Sveto pismo je knjiga, ki ima mnogo besed – katera misel se vam najprej izviije iz srca, ko vidite ali slišite za Sveto pismo?

Sveto pismo je kruh za vsak dan, ne tortica za občasne priložnosti. Zato želim ta Kruh uživati vsak dan! To je najboljša knjiga vseh časov, na žalost zelo zasmamovana, večkrat prepovedana, a vendarle se je obdržala, ker je tako želel Bog! Ne samo to, celo na spletu jo imamo, jo beremo na različnih aplikacijah, na zgoščenki jo lahko poslušamo doma ali v avtu ... On je poskrbel, da jo lahko slišimo in širimo še danes

v več jezikih, še danes ta edina od Boga navdihnena Beseda lahko živi med nami in prek nje nas vodi Sveti Duh. Pisano je: »Vse Sveto pismo je navdihneno od Boga in koristno za poučevanje, svarjenje, za poglobljevanje in vzgojo v pravičnosti, da bi bil božji človek popoln in primeren za vsako dobro delo.« (2 Tim 2,16-17).

Zakaj ima ravno Božja beseda tako močno vlogo v vašem življenju? Kaj povzroča, k čemu vodi ...?

Prek Besede lahko vem, kaj mi sporoča Bog, dobim usmeritve za vsak dan in tako še bolj spoznavam značaj ljubečega in trdnega Očeta. Tako sem lahko res takšna, kakršno me je ustvaril On, taka, kakršno me želi, ne pa taka, kot me želijo drugi. Veliko ljudi reče, da ne slišijo Boga, da je tiho, toda žal potem vidim, da so njihova Sveta pisma večino dni zaprta. In še nekaj: če ne čutimo lakote po Besedi, potem smo najbrž prepolni sami sebe ali preveč nahranjeni s strani sveta. Če pa odprem Besedo vsak dan, potem ima to velik vpliv tudi na vsakodnevne odločitve, ideje, občutke ... ali se bom odločala in sledila temu, kar mi daje svet, ali temu, ker je sveto Očetu?

Pred dobrim letom ste zboleli za rakom na dojki. Štirje majhni otroci, najmlajši star komaj pet mesecev, mož. Za vse šok, preizkušnja in pot. Kako vam je Beseda po Svetem pismu pomagala na p(P)oti do tukaj, kjer ste danes?

So svetopisemske knjige tiste, ki so vas v času zdravljenja še posebej krepile? Npr. med kemoterapijo, ki je najagresivnejši del zdravljenja?

Res je. Med jutranjim dojenjem sem zatipala bulico, šla na pregled, kjer so me pomirili, da je najbrž samo mlečna žleza, toda ker bulica ni izgini-la, so na naslednjem pregledu opravili punkcijo. Celice so bile rakave in tako sem se že v prvem trenutku, ko mi je specialist povedal, da imam raka, prosila Jezusa, naj bo ob meni, ker sama pač ne bom zmogla. Celotno pot sem prehodila

Prek Besede lahko vem, kaj mi sporoča Bog, dobim usmeritve za vsak dan in tako še bolj spoznavam značaj ljubečega in trdnega Očeta.

z zaupanjem v popoln Božji načrt. Tudi če je zame nesmiseln, ga želim izpolniti. Brala sem mnoge odlomke, a najbolj sta me nagovarjala Pismo Filipljanom in Jobova knjiga. Beseda iz Filipljanov me je zelo pomirila na prvi kemoterapiji, ko sem tudi telesno čutila, kako sem se ob branju umirila, kako sem iz strahu prešla v veselje. V Jobovi knjigi pa mi je Gospod govoril, naj zaupam do konca kot Job, ker bo še napolnil moja usta s smehom in ustnice z radostjo (Job 8,21) ... Beseda mi še danes pomaga z usmeritvami in prek nje me Oče uči, kako sem lahko še bolj ponižna, bolj podobna Jezusu ...

Danes močno čutimo, da je treba Božji besedi prisluhniti skupaj, kot občestvo, in se o svojem življenju spraševati v luči Božje besede. Verjetno je za vas prvo občestvo družina?

Mislim, da ji moramo najprej prisluhniti kot vsak posameznik, seveda pa je tudi občestvo zelo pomembno. Najprej hočem biti v občestvu z možem, On naju je združil v eno in naju vodi kot zakonca. Svoji hčerki želim nekoč reči, naj si izbere fanta, ki bo imel zelo rad Jezusa in bo v njej povzročil, odprl željo po še večjem spoznavanju Boga Očeta. Če bo imel resnično rad Jezusa, bo ljubil tudi njo, pravilno vodil družino ... ja, potem smo občestvo kot družina. Da smo starši prvi kateheti, prvi učitelji teh malih src, da jih napolnimo z Božjimi resnicami, ne z lažjo. Satan nam vsak dan pošilja in govori laži, kako smo sami, kako neljubljeni ... vendar to ni res. Če ostajamo v Luči, potem vemo, da smo samo z Gospodom najbolj varni, dragoceni, ljubljeni ... In nenazadnje moramo biti občestvo vsi kristjani. Ne le da hodimo v cerkev, mi moramo biti Cerkev. Vsak dan. Tudi v odnosu do nevernih, toda žal te vloge pešajo že znotraj kristjanov.

Helena, se vam zdi, da je preizkušnja bolezn, v vašem primeru rak, lahko priložnost, da se močneje zavedamo, da je vsak nov dan dar? Da smo močno povezani s Cerkvijo, Kristusovim telesom, in da nas povezujejo novi, odrešeni odnosi, rojeni iz okusa velike noči. In hrepenimo po tem, da bi bili znamenje Kristusovega vstajenja?

Seveda. Vse, kar se nam v življenju zgodi, je del rasti v Njem. Je hoja za Njim. In za nikogar življenje

Foto: Arhiv družine Rozman

ni lahko, tudi če mu ni treba iti skozi velike preizkušnje, je pa za vsakega zemeljsko življenje izpolnjujoče, če ga zmore predati Bogu. Ogromno stvari sedaj še ne moremo razumeti. Jaz si to predstavljam kot napačno stran gobelina, kjer vidimo samo vozličke, črtice, barve ... Ko bomo pa z Njim vstali, bomo videli celotno sliko s prave strani. Čudovita bo! Zame je res sedaj še bolj vsak nov dan dar, veselim se vsega, kar zame še pripravlja Gospod.

Za konec bi prosila, če lahko bralcem Božje besede zaupate Besedo, ki vas v tem času še posebej spremlja.

Moja Beseda, ki me trenutno bogati, je iz Pisma Hebrejcev. Premišlujem in preučujem Hebrejce, kje mi Gospod lahko spregovori na srce. Ker z možem izročava Bogu želje po novem otročičku, sem se že nekajkrat vrnila na šesto poglavje iz Hebrejcev. Prepisala in naučila sem se vrstici:

»Zakaj zemlja, ki pogosto pije dež in rodi koristne rastline tistim, ki jo obdelujejo, dobi od Boga blagoslov.« (Heb 6,7).

»Ko je namreč Bog dal Abrahamu obljubo, je prisegel sam pri sebi, ker ni mogel priseči pri večjem, in rekel: »Resnično, obilno te bom blagoslovil in te silno namnožil.« (Heb 6,13).

Draga Helena, hvala! Želim vam obilo blagoslova v rasti in hoji za Njim in naj Božja beseda stori še veliko lepega v vas in po vas najprej v družini in kamor koli vas bo vodil.

Pogovarjala se je s. Ivanka Tadina.

Če ostajamo v Luči, potem vemo, da smo samo z Gospodom najbolj varni, dragoceni, ljubljeni ... In nenazadnje moramo biti občestvo vsi kristjani.

SPRAVNI ZAJTRK

Kristus prihaja znova in znova na obale teh naših jezer in nas kliče iz starega in poznaneega v novo in Njegovo. Kliče nas iz morja zamer in neodrešenosti na obalo sprave in vstajenja. Kliče nas iz morja nerodovitnosti na obalo obeda, žerjavice in rib, torej na obalo okusa, obalo življenja.

Potem se je Jezus spet razodel učencem pri Tiberijskem morju. Razodel pa se je takole: Simon Peter, Tomaž, ki se imenuje Dvojček, Natanael iz Kane Galilejske, Zebedejeva sinova in dva druga izmed njegovih učencev so bili skupaj. Simon Peter jim je rekel: »Ribe grem lovit.« Rekli so mu: »Tudi mi gremo s teboj.« Odšli so in stopili v čoln, toda tisto noč niso nič ujeli. Ko se je že zdaniilo, je stal Jezus na bregu, vendar učenci niso vedeli, da je Jezus. Jezus jim je tedaj rekel: »Otroci, imate kaj prigrizniti?« Odgovorili so mu: »Nič.« On jim je rekel: »Vrzite mrežo na desno stran čolna in boste našli.« Vrgli so jo torej, pa je zaradi obilice rib niso mogli več izvleči. Tisti učenec, ki ga je Jezus ljubil, je tedaj rekel Petru: »Gospod je.« Ko je Simon Peter slišal, da je Gospod, si je opasal vrhnje oblačilo, bil je namreč slečen, in se vrgel v morje. Drugi učenci so pripluli s čolnom in privlekli mrežo z ribami; niso bili namreč daleč od kopnega, le kakih dvesto komolcev. Ko so stopili na kopno, so na tleh zagledali žerjavico in na njej ribo ter kruh. Jezus jim je rekel: »Prinesite nekaj rib, ki ste jih pravkar ujeli!« Simon Peter je tedaj stopil ven in potegnil mrežo na kopno, polno velikih rib, sto triinpetdeset. Čeprav jih je bilo toliko, se mreža ni strgala. Jezus jim je rekel: »Pridite jest!« Nobeden izmed učencev pa si ga ni drznil vprašati: »Kdo si?« Vedeli so namreč, da je Gospod. Jezus je prišel, vzel kruh in jim ga dal; prav tako tudi ribo. To je bilo že tretjič, da se je Jezus razodel učencem, odkar je vstal od mrtvih. Ko so pojedli, je Jezus rekel Simonu Petru: »Simon, Janezov sin, ali me ljubiš bolj kakor tile?« Rekel mu je: »Da, Gospod, ti veš, da te imam rad.« Rekel mu je: »Pasi moja jagnjeta!« Spet, drugič, mu je rekel: »Simon, Janezov sin, ali me ljubiš?« Rekel mu je: »Da, Gospod, ti veš, da te imam rad.« Rekel mu je: »Pasi moje ovce!« Tretjič mu je rekel: »Simon, Janezov sin, ali me imaš rad?« Peter se je užalostil, ker mu je tretjič rekel: »Ali me imaš rad?« in mu je rekel: »Gospod, ti vse veš, ti veš, da te imam rad.« Jezus mu je rekel: »Pasi moje ovce!« Tretjič mu je rekel: »Simon, Janezov sin, ali me imaš rad?« Peter se je užalostil, ker mu je tretjič rekel: »Ali me imaš rad?« in mu je rekel: »Gospod,

ti vse veš, ti veš, da te imam rad.« Jezus mu je rekel: »Pasi moje ovce! Resnično, resnično, povem ti: Ko si bil mlajši, si se opasoval sam in si hodil, kamor si hotel; ko pa se postaraš, boš raztegnil roke in drug te bo opasal in odvedel, kamor nočeš.« To pa je rekel, da je nakazal, s kakšno smrtjo bo poveljal Boga. In ko je to povedal, mu je rekel: »Hodi za menoj!« (Jn 21,1-19).

NOVO STVARJENJE

V sklepu Janezovega evangelija se nahajamo že v novi stvarnosti, po vstajenju, v novosti, ki je presegala ljudi in učence in ki tolikokrat presega tudi nas. Tako nova in presegajoča je realnost vstajenja, tako lepa, da v njej še vedno težko vztrajamo.

Nahajamo se torej ob Tiberijskem jezeru po tem, ko se je Jezus že prikazal učencem in so ti že postopno začeli vstopati v novost Kristusa. Pred njimi namreč ni bil več zgodovinski Jezus, ampak Vstali.

Vse je drugače, vse je novo. In učenci so zmedeni. Kot tolikokrat poprej. Hodijo ob tem Galilejskem jezeru, kjer so prvič srečali Učitelja in Gospoda in iščejo prvo srečanje, iščejo toplo sled, iščejo tistega, ki je tako močno vstopil v njihova življenja in jih za vedno spremenil. In prav delajo, kajti takrat, ko se na duhovni poti izgubimo, takrat, ko smo zmedeni kakor ti učenci, je pomembno spominjanje začetkov, spominjanje tistega prvega kraja Srečanja!

Obenem v tem odlomku srečamo drugo ime tega jezera – Tiberijsko jezero. Sprememba imena tako simbolizira to novo stvarnost, ki se odslikava v celotnem stvarstvu. Tudi Galilejsko jezero ni več isto, tudi stvarstvo je po vstajenju odrešeno in oprano.

Enako nakazuje tudi ime, ki ga evangelist uporabi za Simona. Imenuje ga Simon Peter, kar govori o tem, da je tudi on sedaj, po vstajenju, preoblikovan. Je Simon in Peter. Je staro in novo. Je človeško in Božje. Simon je ime, ki simbolizira človeški del, Peter je ime, ki ga je prejme ob stiku z Božjim. Sprememba imena tako ponazarja novega človeka, ki se je pustil objeti velikonočnim

skrivnostim. Človeka, ki še vedno ostaja grešni in odrešeni, človeški Simon in božji Peter. Odrešenje, to novo stvarjenje, vedno je in bo vključevalo tudi človeško komponento. Nujno!

IZ STAREGA V NOVO

V branem odlomku je učencev samo sedem. Kje so ostali štirje? Zakaj po vstajenju ne zmorejo biti več skupaj?

Zdi se, da je bolečina in negotovost velikega petka in sobote, razočaranje nad lastnimi omejitvami, ki so jih v tisti noči dodobra spoznali vsi, pustilo sledove. V učencih še odzvanja krivda, še odzvanja razočaranje nad seboj in še odzvanja zmeda nad novim. Zato so razpršeni, kakor »se razpršijo ovce oblačnega in temačnega dne« (Ezk 34,12) in kakor »so razpršene ovce, ki nimajo pastirja.« (Mr 6,34).

V tej nemoči in zmedu se učenci, s Petrom na čelu, vrnejo v staro in poznano: »Ribe grem lovit.« To je nekaj, kar je bilo poznano, še preden je v njihovo življenje prišla Beseda in spremenila vse. Ribolov je pomenilo konkretno in otipljivo opravilo. Kako zanimivo! Ko ne najdemo svojega Gospoda, ko ga ne slišimo in se zdi, da ga ni, se lotimo stvari po svoje. Tisto, kar znamo, in tako, da so v središču naše ideje in naše sposobnosti. »In tisto noč niso nič ujeli.« Mreže so prazne ...

Ko pogledamo naša občestva, se tolikokrat zdijo podobna tej sedmerici, ki je razkropljena, zaprta vase, zmedena in še vedno brez zavedanja lastne odrešenosti. Še ne sijajo. Manjka jim Vstali. In ko se zdi, da ga ne slišimo in ne vidimo, se lotimo stvari po svoje. Božjih stvari, za Boga, a brez Njega. Tisto, kar znamo in tako, da so v središču naše ideje in sposobnosti. In tudi mi v tej noči nič ne ujamemo. Mreže veselja, rodovitnosti in odnosov so prazne.

Tako med njimi kot nami je še vedno razdor, še so tihe neizgovorjene krivde.

Zato Kristus prihaja znova in znova na obale teh naših jezer in nas kliče iz starega in poznane v novo in Njegovo. Kliče nas iz morja zamer in neodrešenosti na obalo sprave in vstajenja. Kliče nas iz morja nerodovitnosti na obalo obeda, žerjavice in rib, torej na obalo okusa, obalo življenja. Kliče nas iz morja protagonizma, kjer je temelj naša sposobnost in ideja, na obalo poslanosti, kjer je v središču njegov Klic in naš odgovor.

SPRAVA IN ODPUŠČANJE

Odnosi med učenci se po tem, ko zagledajo Kristusa in ga prepoznajo, spremenijo. Ta preobrat je preobrat sprave.

Imamo Simona Petra, zmes starega in novega, tistega, ki je vedno moral hiteti naprej, da bi Gospodu pokazal, kam mora iti. Tisti, ki bi dal življenje zanj, a se je ob preprosti dekli sesul. Tisti, ki bi Gospodu rad preprečil trpljenje, a si obenem ne upa pustiti niti umiti svojih nog. Tisti Peter, ki mora doživeti polom petelina, da bi dojel, kako ni on glavni režiser odrešenja, da ni on tisti, ki mora nekaj narediti za Gospoda, ampak bo »Gospod sam njemu sezidal hišo« (prim. 2 Sam 7,11), Gospod sam bo »njemu umil noge« in Gospod sam bo »njega opasal in odvedel, kamor Peter ne bi niti hotel niti mogel«.

Tam, na dnu, je ključni trenutek Petrovega sesutja, tam Peter izkusi Pogled, ki ga je zmede, ker odpušča. A kljub temu pogledu v njem še ni miru niti sedaj, po odrešenju. Še je nekaj tiste potrebe, da se mora »metati ven«, da mora biti prvi. Zato se spet vrže iz čolna, četudi je bil ta blizu obale, in mora h Gospodu. Še je v njem nemir. In On ga sprejme in popelje v dokončno spravo s tremi vprašanji, ki Petra dokončno osvobodijo krivde in nemira. Iz stare opreme protagonista ga prestavijo v novost ranljivosti in ponižnosti ljubljenega grešnika. Tam se zanj zgodi sprava. In iz srca lahko privrejo besede miru nad seboj in nad svojimi omejitvami: »Gospod, ti vse veš!«

Med ostalimi so tudi Tomaž, »ki se imenuje Dvojček« in simbolizira vse naše dvojnosti, vsa naša »notranja kraljestva, ki so sama proti sebi razdeljena« (Mr 3,24). Natanael iz Kane simbolizira naše iskrene dvome v to, da je preprosto in nesenacionalno, lahko Božje: »Iz Nazareta more biti kaj dobrega?« (Jn 1,46).

Zebedejeva sinova simbolizirata našo notranjo tekmo po oblasti, potrebo po prevladi in strah za sedeže, od koder izvira sleherni primerjanje in vojna zavisti.

»In dva druga izmed njegovih učencev«, ki sta brez imena kakor brezoblična megla in tako simbolizirata naš strah pred tem, da bi imeli hrbtenico in jasno identiteto kristjanov.

Vsi ti nosijo v srcu senco izdajstva, pobega, ranjenosti, strahu in osramočenosti. Vsi ti nemirno gledajo vsak v svoj del čolna, in če je le možno, zaposlijo vsak svoj trenutek nemira z delom, ki ga poznajo. Kako smo jim podobni! Ker Kristusa (še) ni.

Šele ko se Gospod ponovno pokaže, ko stopi v sredo njihovega občestva, se zgodi sprava. Najprej v vsakem izmed njih, potem še med njimi. Šele ko je v sredo mednje stopilo Jagnje, edino brezmadežno, se je nekaj spremenilo. Pred tem Jagnjetom so bili krivi čisto vsi, a prav to Jagnje ni očitalo in ni na nikogar pokazalo s prstom, temveč jim je ponavljalo: »Mir vam bodi!«

Da Janez nikoli ne bi mogel pogledati Petra in mu reči: »Kje si bil, ko sem sam stal pod križem?!« Da Peter nikoli ne bi mogel pogledati ostalih in jim reči: »Kje ste bili, ko sem moral sam na dvorišče velikega duhovnika?«

Kajti On, edini brez greha, ni pokazal s prstom na nikogar, temveč s Pogledom, ki umiva, obnovi vezi, ponovno splete mrežo odnosov in jo napolnil s stotriinpetdesetimi ribami, s to polnostjo življenja!

Z Njim v sredi nihče ni mogel kriviti nikogar in nihče ni mogel ostati v temini lastne sence greha. Jagnje je namreč ta greh preoblikovalo v daritev ljubezni.

Z Njim v sredi smo očiščeni vsi. Z Njim v sredi se zmoremo ponovno videti kot bratje, ljubljene in odrešeni, četudi omejeni.

Tu je vsa srčika odpuščanja. Ne v tem, da stiskamo zobe ali se delamo, da nas drugi ni prizadel, ampak v tem, da se vsi postavimo pred edino Jagnje, ki je dejalo: »Jaz sem kriv za to, da ste vi lahko brez krivde, zato da ste vi lahko bratje!«

To je tudi edina zapoved, ki jo pušča: »Ljubite se med seboj, kakor sem vas jaz ljubil.« (Jn 13, 34) in edino zagotovilo pričevalnosti za svet: »Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, če boste imeli ljubezen med seboj.« (Jn 13,35).

In nenazadnje je to tudi edino vprašanje, ki ga vprašuje: »Ali me ljubiš bolj?«

Vsakega od nas, kajti vsakemu od nas je zaupal posebno poslanstvo, katerega temelj je lahko samo ljubezen. Ne lastna ideja in sposobnosti, ampak klic in odgovor.

KLIC IN ODGOVOR

Zanimiv je še trenutek, ko učenci zagledajo Jezusa na obali, a ga še ne prepoznajo. Jezus dopusti, da se ponovi dogodek čudežnega ulova rib (Lk 5,4-10). Pusti, da doživijo noč človeškega truda in izkusijo prazne mreže. Dovolj, da se jim popolnoma ponovi scenarij, v katerem človek še vedno misli, da si rodovitnost lahko priskrbi sam.

In dovoli, da ponovno doživijo čudež rodovitnosti, ki ne izvira iz človeške moči, ampak iz odgovora na Besedo! Kajti šele ko »na Besedo vržejo mreže na desno stran čolna«, se te napolnijo z množico rib. Šele ko naše krščansko življenje začnemo živeti kot odgovor na Klic in ne kot lastno idejo uveljavitve svojih sposobnosti, se zgodi rodovitnost, se zgodi veselje »polnih mrež«.

Za to, da bi Besedo slišali, pa je treba poslušati in »biti z njo«. Jezus je svoje učence klical, da bi bili z Njim, da bi se napojili Njegovega življenja in bi jih potem lahko »pošiljal«. Zato ni nenavadno, da ga prvi prepozna tisti učenec, ki »ga je imel Jezus rad« in ga po izročilu enačimo z apostolom Janezom. On je tisti, ki se je znal »nasloniti na Jezusove prsi« in poslušati skrivnosti Srca, ki presega človeško. Zato ga Janez prepozna, četudi je Vstali po videzu drugačen kakor zgodovinski Jezus, s katerim so preživeli leta učenja.

Tako kakor pri grobu je tudi tukaj Janez prvi, ki »vidi in veruje«, šele nato Peter. Tisti, ki dovolj dolgo »sloni na prsih«, lažje prepozna Božje delovanje v svojem življenju, lažje prepozna Gospoda, ki stoji na obali in kliče iz starega v novo.

Ko Peter sliši, da je Gospod, si »opaše vrhnje oblačilo« in se vrže v morje. To vrhnje oblačilo je tisto, ki si ga Jezus sleče, preden učencem umije noge. To je vrhnje oblačilo našega krsta, ki nam vrača podobo hčera in sinov. Sin si ga sleče, da bi ga suženj oblekel. Sin ga preda vojakom, da bi človeštvo ponovno lahko obleklo sijaj Boga. Sin ga sleče, da bi lahko v moči tega dostojanstva drugim umival noge.

Peter pa v čolnu pozabi na to vrhnje oblačilo in je brez njega. Slečen. Je tisti, ki še ni dojel svoje objetosti in ljubljenosti, zato se mora še »metati v morje in biti prvi«.

Vendar si ga pred tem že obleče, kar je simbolno že začetek tiste dokončne vrnitve v Odnos, v katerem pa ni več Peter prvi in tisti, ki Jezusu govori pot, ampak Kristus, ki vse nas kliče, da bi se potem, ko smo okusili polnost vstajenja, pustili opasati in odvesti tam, kamor nas pokliče Ljubezen. Tista, ki je konkretna in gre do konca.

Kajti samo takšna, velikonočna Ljubezen, ki je okusila veliki petek, preoblikovana v vstajenjsko jutro, lahko posreduje veselo oznanilo odrešenja, do katerega imajo pravico vsi ljudje in vse stvarstvo.

MOJZESOV KLIC IN RAZODETJE BOŽJEGA IMENA (2 Mz 3,1-4,17)¹

Le malo vrstic v vsej Stari zavezi je izzvalo toliko razlag kot Mojzesov klic in razodetje Božjega imena. Namreč, zakaj je Mojzes v 2 Mz 3,13 vprašal po imenu Boga? Je bil Bog očetov brez imena? Je Božji odgovor odgovor ali odklonitev odgovora? Kaj pomeni *'ehyeh 'āšer 'ehyeh* (JAZ SEM, KI SEM)?

Razlaga odlomka po vrsticah 3,1-12

Mojzes je pasel drobnico svojega tasta kot vsak drug dan. V iskanju sveže paše je prišel do vznožja gore Horeb. Tam je opazil navaden puščavski grm, ki je gorel, in se odločil, da si ga ogleda. Grm, ki je gorel – »velika prikazen« – namreč ni zgorel. Takrat se je staro življenje pastirja končalo in začelo se je novo življenje rešitelja. Pripoved jasno pokaže Mojzesov klic kot preroško izkustvo. Bog nagovori Mojzesa kot izbranega posrednika: »Dobro sem videl stisko svojega ljudstva ... Poznam njegove bolečine. Zato sem stopil dol, da ga rešim ... Pošiljam te k faraonu.«

Prerok ni zgolj orodje, računalniška aplikacija. Poklicani se lahko brani, celo izprosi kakšen kompromis (2 Mz 4,14). Tudi poročilo o klicu predstavi Mojzesovo upiranje. Njegova vprašanja kolebajo med pristno skromnostjo, strahom pred neznanim, očitkom ljudstva in izgovorom. Nekaj od vprašanj je pristnih, druga so izmišljena. Vsako izmed njih Bog obravnava s skrajno resnostjo. Bog preišče ugovor in nato da svojo obljubo. Strah iz preteklosti ne sme preprečiti odrešenjske obljube v prihodnosti.

Prvi ugovor »Kdo sem jaz, da bi šel k faraonu in izpeljal Izraelove sinove iz Egipta?« odraža spontan odgovor Mojzesa, ki je takoj zaznal zevajočo neskladnost med svojo lastno sposobnostjo in pomembnostjo naloge. To je tradicionalen odgovor poklicanega (Jer 1,6; 1 Sam 9,21; Sod 6,15). Kaj ima pastir s takšnim poslanstvom!? Na ta ugovor dobi Mojzes zagotovilo: »Jaz bom s teboj.« Temelj Mojzesovega poslanstva ne sloni na njegovih sposobnostih, ampak na Božjih.

3,13-15

Vendar Mojzes še ni bil pripravljen slediti Božjemu klicu. Njegov drugi ugovor se glasi: »Glej, če pridem k Izraelovim sinovom in jim rečem: »Bog vaših očetov me je poslal k vam«, pa mi rečejo: »Kako mu je ime?« – kaj naj jim odgovorim?«

Je to bilo resnično vprašanje? Ljudstvo ga ni zastavilo, kar pa ni argument proti njegovi upravičenosti. Mojzes predvideva, da bodo ljudje na njegovo oznanilo odgovorili z vprašanjem: »Kakšno je (Božje) ime?« To vprašanje cilja na razlago pomena imena. Ljudje hočejo izvedeti več o Božjem namenu. Ko povprašujejo po njegovem imenu, bi radi izvedeli, kakšen je Njegov odnos do njih.

Bog se najprej posveti Mojzesovemu problemu, prerokovemu upiranju. Bog je rekel Mojzesu: »JAZ SEM, KI SEM« (ali: »Jaz bom, ki bom«, ali »Jaz sem, kar sem, ali »Jaz sem bivajoči«). To je odgovor kot tudi zanikanje odgovora. Mojzes sicer dobi odgovor, a ta ga ne oprostí njegovih dvomov niti ne poteši njegove radovednosti. Nato

¹ Besedilo je uredil in pripravil za objavo dr. Samo Skralovnik po Večko, Terezija S. 2008/09. *Eksegeza Stare zaveze I. Zgodovinske knjige* (skript). Maribor: UL. Teološka fakulteta, 63-67; povzeto po: Childs, Breward S. 1974. *The Book of Exodus: A Critical, Theological Commentary*. OTL. Philadelphia: Westminster Press.

Bog nameni odgovor vpraševanju ljudstva: »Tako reci Izraelovim sinovom: ›JAZ SEM‹ me je poslal k vam.« Mojzesov odgovor ljudstvu lahko samo odseva to, kar je Bog razodel njemu. Tudi ljudstvo bo izkusilo Božje namene iz njegovih dejanj v bodočnosti.

Izjava je nekakšna besedna igra, ki Božje ime (JHVH) povezuje s hebrejskim glagolom hajáh (biti, biti prisoten, postati). Bog je tisti, čigar bivanje nima ne začetka ne konca (prim. Raz 1,4.8) ali: Jaz sem tisti Bog, ki sem tu za vas, da vas rešim. Razodetje Božjega imena razkriva, da je Bog tisti, ki odrešuje. Bog odpošlje Mojzesa in hkrati napove, da bo (od)rešil svoje ljudstvo iz suženjstva. Bog je tisti, ki ga zanima usoda ljudstva (človeka), usoda zatiranih, ker jih želi rešiti. V Stari zavezi je Bog večkrat predstavljen kot tisti, »ki sem te izpeljal iz Egipta« (2 Mz 6,7; 20,2; 29,46; 3 Mz 11,45; 19,36; 22,32-33). Božje ime je tesno povezano z dejanjem izhoda, kar odraža, da je Bog tisti, ki odrešuje.

3,16-4,9

Bog sedaj vzpodbuja Mojzesa k dejanjem. »Pojdi, zberi ... in reci.« Bog mu zagotovi uspeh z napovedjo prihodnosti: ljudstvo bo verjelo, faraon bo neizprosno, nad Egipčane bodo poslani nadloge, prišla bo osvoboditev! Pisec je pokazal, da je z Božjega vidika pot jasno načrtana. Ne pa z vidika preroka. Mojzes odgovori: »Ne bodo mi verjeli.« Bog se mora spet vrniti na začetek ter pregovarjati preroka, ki je globoko v dvomih – sprašuje se, kako bo dokazal ljudstvu, da ga je klical Bog.

Prerok mora biti prepričan o navzočnosti Božje moči v njem. Zato mu Bog da znamenja. Palico, ki se spremeni v zvijajočo se kačo; gobavo roko

vtakne v nedrje in ozdravi. Ista znamenja pomagajo prepričati ljudstvo. Nazadnje, znamenja prikažejo Božjo moč faraonu in Egipčanom. A ker faraon ne bo verjel, se zgodi sprememba iz »znamenja« v »nadlogo«. Šele deset nadlog, ki jih Bog pošlje po Mojzesu, prepriča faraonovo zakrknjeno srce ...

4,10-17

Četrty Mojzesov ugovor se že približuje očitnemu izgovoru. Ponovno se vrne k osebnim sposobnostim in ima podobne značilnosti kot začetni ugovor. »O Gospod, nikoli nisem bil spreten v besedah ...« Božji odgovor je podan v obliki modrostnega izreka: »Kdo je dal človeku usta? ... Mar nisem to jaz, Gospod?« Vprašanje izgubi svojo pomembnost pred resničnostjo, da je Bog stvarnik. Mojzes spet sliši velelnik, spet zagotovilo, ki presega preteklo: »S tvojimi usti bom in te bom učil, kaj moraš govoriti.« Gospodov odgovor odseva potrpežljivost, vendar je tempo pripovedovanja hitrejši – Mojzesu se čas izteka. Ni več razlogov za odlašanje, ki bi jih lahko navedel. Sedaj mora ali iti ali zavriniti. Odloči se za zadnje: »O Gospod, prosim, pošlji koga drugega!« Prošnja je boječa in zveni obupano. Bog privoli, da Arona, Mojzesovega brata, določi za govornika, vendar Mojzes ni oproščen svojih dolžnosti. Kot je Mojzes zastopnik Boga, tako bo sedaj Aron govornik za Mojzesa.

Zaključek

Po razodetju Božjega imena teče do konca zgodbe dialog med Bogom in Mojzesom. Razlika med obema govornikoma je očitna. Božji govori so dosledno dolgi, Mojzesovi pa kratki, celo osorni. Ugovori niso logično povezani in so bolj čustveni kot razumski. Vedno, ko Bog odgovori na ugovor, se pojavi nov ugovor brez povezave s prejšnjim. Božji odgovori so izčrpní. Bog skrbno odgovori na vsak Mojzesov ugovor in obljubi pomoč. V vsakem govoru Bog priganja Mojzesa k dejanju (3,10.16; 4,12). Tudi na koncu, ko Mojzes naravnost odkloni in se Bog »razjezi«, ostaja še vedno potrpežljiv, a odločen. V vsakem odgovoru prehaja iz neposredne sedanjosti v opis prihodnosti. S tem vzbuja zaupanje in pričakovanje, s čimer končno premaga upiranje svojega poslanca in končno ljudstva.

Razodetje Božjega imena razkriva, da je Bog tisti, ki odrešuje. Bog odpošlje Mojzesa in hkrati napove, da bo (od)rešil svoje ljudstvo iz suženjstva. Bog je tisti, ki ga zanima usoda ljudstva (človeka), usoda zatiranih, ker jih želi rešiti.

POGOVOR Z BOGOM OB SVETEM PISMU¹

Pet načinov, ki vodijo k molitvi

• *Odpreti se Božjemu Duhu*

Knjige Svetega pisma so napisali ljudje, ki so si kot goreči verniki prizadevali, da bi življenje pravilno doumeli in ga razložili. To so izrazili pod navdihom Svetega Duha, ki so se mu izročili.

Ta notranja usmeritev, odprtost Božjemu Duhu, daje možnost, da pravilno pristopimo k posameznemu svetopisemskemu odlomku. Začnemo lahko z besedami: »Bog Oče, odpiram se Svetemu Duhu, ki me posvečuje. Izročam se Besedi, ki mi hoče spregovoriti iz Svetega pisma. Pomagaj mi razumeti, kar mi danes želiš povedati.«

S takšno pripravo omogočimo, da besedilo vpliva na nas. Lahko izrečemo tudi daljšo molitev.

• *Premišljevali eno besedo ali stavek*

V svetopisemskih besedilih se srečujemo z besedo, ki nosi v sebi zgodovino mnogih stoletij. Ne izgubimo poguma, če česa ne razumemo. Lahko premišljujemo en sam stavek, ki se nas dotakne, ali eno samo besedo.

Oglejmo si besedo z vseh strani. Pod lučjo Božje navzočnosti. Položimo jo na svoje uho kot školjko. Dajmo jo v žep kakor ključ. Ključ do nas samih.

V Lk 2,19.51 beremo, da je Marija besede in dogodke, povezane z Jezusom, ohranila in premišljevala v svojem srcu. Storimo tako tudi mi. Besedilo bomo kmalu globlje doumeli. Ni nujno, da razumemo vse. Izberemo tisto, kar nas je osebno nagovorilo.

S tem bogastvom pojdemo v svoj novi dan. Bog mi govori prek Svetega pisma. Njegova beseda me spremlja in bogati moje življenje.

• *Premišljevali različna izkustva*

Če hočemo moliti s Svetim pismom, je potrebno, da smo pozorni, kako Božja beseda prebudi naše notranje čutenje, kako pred njo vidimo sami sebe, svoje izkušnje, svoje življenjsko občutje. Potem premišljujemo Božjo besedo z željo, da bi besedilo doumeli.

Npr.: »Nikar se ne boj, saj sem te odkupil, poklical sem te po imenu: moj si!« (Iz 43,1).

Predstavljajmo si, da to Gospod govori meni. Kako to vpliva name? Kakšno občutje se prebudi v meni? Ta trenutek se osredotočim na to občutje in se ga zavedam. Občutje je vedno pristno, resnično. V taki resničnosti iščemo stik in pogovor z Bogom.

• *Tekst – beseda – odgovor*

S pomočjo treh korakov vstopimo v pogovor z Bogom:

1. korak: TEKST

Izbrani odlomek beremo glasno. Po kratkem zbranem molku ga beremo še enkrat. Vsak si zapomni besedo ali stavek, ob katerem se čuti posebej nagovorjenega.

2. korak: BESEDA

V nekaj minutah tišine prisluhnemo svoji notranjosti in se vprašamo: Gospod, kaj mi hočeš s to besedo povedati?

V globini srca čakam na Božji odgovor. Če mi Bog ne odgovori, pomeni, da želi, da iščem dalje. Božjega odgovora nikoli ne moremo izsiliti. Kadar ga prejmemo, nam je vedno darovan.

3. korak: ODGOVOR

Ko prejmem Božji odgovor, se pogovarjam z Gospodom. Na to, kar sem doživel/a kot Božji odgovor, skušam izreči svoj odgovor Gospodu.

Na koncu ponovno preberemo tekst.

• *Različni načini pogovora z Bogom*

Sveto pismo obsega celotno človeško resničnost, ves razpon čutenj od veselja in sreče do trpljenja, truda, žalosti ... S tem tudi nam pomaga, da se odkrito srečujemo s svojim življenjem in se z Bogom pogovarjamo na različne načine.

Z Božjo besedo moramo ravnati skrbno. Vse prehitro hočemo v njej videti to, kar nam je trenutno po godu. Sveto pismo pa nam hoče pomagati, da bi naše življenje izrazilo vso trenutno resničnost.

¹ Prirejeno po Koncilija, Rudi. 2011. *Branje Svetega pisma v družini ali skupini*. V: Večko, Snežna. *Metode dela s Svetim pismom* (skript), 34–39.

V Svetem pismu najdemo pogovore, v katerih človek iskreno in resnično izreka sebe pred Bogom.

Slavi Boga: »Vriskajte, pravični, v Gospodu, iskrenim se spodobi, da ga hvalijo.« (Ps 33,1).

Toži: »Do kdaj, Gospod, me boš do kraja pozabljal? Doklej boš skrival svoje obličje pred mano?« (Ps 13,2).

Prosi: »Usmili se me, o Bog, po svoji dobroti, v svojem obilnem usmiljenju izbriši moje pregrehe!« (Ps 51,3).

Se bojuje z Bogom: »In je rekel: »Ne imenuj se več Jakob, ampak Izrael, kajti bojeval si se z Bogom in z ljudmi in si zmagal.«« (1 Mz 32,29).

Se zahvaljuje: »Zahvaljeval se ti bom na veke, ker si to storil; v tvoje ime bom upal, ker je dobro, hvalil te bom vpričo tvojih zvestih.« (Ps 52,11).

Bogu postavljamo tudi vprašanja, ki se nam porajajo. On blagruje tiste, ki iščejo resnico. Na poti iskanja se naša osebna resničnost spreminja. Svojo vsakokratno resničnost iskreno položimo pred Boga.

Pet načinov vključevanja svojih čutov

Človek je telo, duša in duh. Celosten pristop k Svetemu pismu uresničimo, kadar sodelujejo pri tem vse tri naše plasti.

• *Kretnje in drže*

V Svetem pismu srečamo različne molitvene drže, npr.: pokloniti se (pasti na tla, prikloniti se z obrazom do tal), trkati se na prsi, pogledati v nebo, dvigniti roke, jokati, tuliti od duševne bolečine, trepetati.

V besedilu lahko slutimo držo, v kateri je kdo molil. Tudi sami skušajmo molitev izražati z držo ali kretnjo. Z njo dopolnjujemo govorico besed. Uporaba kretenj nam včasih pomaga globlje dojeti besedo, ki nam še ni razumljiva.

• *Notranji oder*

Razlagalci Svetega pisma so vedno znova skušali z notranjim gledanjem dogajanja v besedilu prodreti vanj in ga izkusiti.

Besedilo beremo tako, da dojemamo podobe, prizore, odnose med osebami, kraje. Besede, ki jih nastopajoči govorijo, skušamo ponovno slišati v sebi. Pozorni smo na to, kaj osebe delajo in kakšen proces doživljajo v sebi. Predstavljamo si kraj dogajanja, vsakovrstne danosti in prevladujoče razpoloženje.

Potem si začnemo na svojem notranjem odru predstavljati osebe, ki nastopajo v tekstu.

Pomembno je, da vsak sam kot gledalec najde tudi svoje mesto v dogajanju na odru. Vprašamo se: Sem opazovalec/ka?; Kje v tem dogajanju vidim sebe?; Katera vprašanja si zastavljam, ko opazujem dogajanje v besedilu?

Ob koncu se poslovim od srečanja s tem dogajanjem. Kaj bom vzel/a s seboj, ko odhajam?

• *Identificirati se z vlogami in motivi*

Če v vlogi svetopisemske osebe govorimo v prvi osebi, stopi ta oseba v tesen odnos z našim življenjskim in verskim izkustvom. Smo znotraj dogajanja. In tako začutimo tudi aktualen odnos do lastnega izkustva.

Ponujajo se številne možnosti za identificiranje s posamezno svetopisemsko osebo:

- Izhajamo iz svetopisemskega stavka ali svetopisemske osebe in misel sami razvijamo naprej (npr.: Jn 2,1-12).
- Samogovor v vlogi biblične osebe.
- Z identifikacijo se lahko vživim tudi v molitev.

• *Trije koraki: videti – čutiti – vprašati*

S to metodo lahko vzpostavimo zelo osebno soočenje z Božjo besedo. Ko gledamo dogodek, nas čustveno prevzame in v nas prebudi vprašanja za dialog.

Kaj vidim? Ugotovimo prizor, posameznosti.

Kaj občutim? Ob osebah in njihovih izjavah v besedilu (npr. tamkaj navzoč strah, veselje, skrb ...)? Kakšno življenjsko občutje izžareva besedilo?

Kaj se vprašujem? Stavek, ki ga začnemo z »Vprašujem se ...«, skušamo nadaljevati in znotraj besedila naprej postavljati vprašanja v pričakovanju odgovora.

• *Povezava z vsakdanjim življenjem*

Pisci Svetega pisma so premišljevali o Bogu na podlagi svojih vsakdanjih izkustev, skrbi, vprašanj, sreče, in enako tudi osebe, ki so jih predstavili. Bog vidi našo vsakdanjost. Ko preberemo svetopisemski odlomek in v njem odkrijemo sporočilo ali vprašanje, pojdimo s tem v svojo vsakdanjost. Kakšno povezavo imata Božje sporočilo in naša vsakdanjost? Z Božjim sporočilom stopimo v nov dan, nove odnose in dogodke.

AVGUŠTINOVO RAZLAGANJE SVETEGA PISMA:

Božja beseda kot krščanski nauk

Sv. Avguštin (354–430) je eden izmed osrednjih latinskih cerkvenih očetov. Njegova življenjska zgodba in dela so še danes spodbuda in tudi vzor za branje Svetega pisma.

Vloga Božje besede v Avguštinovem življenju

Na njegovo življenje lahko pogledamo skozi prizmo odnosa do Božje besede, saj prehodi celotno pot od krščanske vzgoje v otroštvu prek krivoverškega manihejstva do spreobrnjenja ob odkritju pomena Svetega pisma.

V mladosti ga Sveto pismo ni navduševalo, saj ob izvrstni klasični in retorični izobrazbi v afriški latinski izdaji Svetega pisma (katere prevod je bil žal res bolj »pogovorni«) ni uspel najti mojstrskega jezikovnega sloga. Poleg tega so se kristjani, ki jih je mladi Avguštin poznal, marsikdaj navduševali nad zgolj dobesednim in togim branjem

Svetega pisma¹, kar pa je obsojal. Afriški Cerkev je primanjkoval razumski pristop k veri in kritičnost do izdaje bibličnega besedila in tudi v tem najdemo razloge, da se je Avguštin obrnil k manihejcem, ki so bili nekakšna religija intelektualcev in so ga prepričali s svojim racionalističnim, dualističnim in mitološkim pristopom do Svetega pisma.

Šele ko je Avguštin srečal milanskega škofa Ambrozija in poslušal njegovo figurativno eksegezo, je lahko racionalno sprejel krščanstvo kot vero, ki – ne dobesedno, temveč z duhovno razlago – lahko nagovori tudi razumsko plat človeka. Avguštin sam pravi v *Izpovedih*: »Začel sem uvidevati, da je njegove nauke tudi mogoče zagovarjati. In medtem ko se bil dotlej prepričan, da ni mogoče manihejskim nasprotnikom nikjer ugovarjati v

¹ Hall, Christopher. 1998. *Reading scripture with the church fathers*. Illinois: InterVarsity Press, 118–119.

Ko pa boš užival človeka v Bogu, boš užival bolj Boga kakor človeka. Zakaj užival boš Njega, ki te osrečuje, in veselil se boš, da si prišel k Njemu, na katerega staviš svoje upanje, da boš ta cilj dosegel.

obrambo katoliške vere, sem prihajal sedaj počasi do spoznanja, da utegne človek njeno resničnost vendarle priznavati, ne da bi se mu bilo treba sramovati, zlasti odkar sem ga slišal, kako je često razvozlaval posamezna mesta iz Svetega pisma Stare zaveze, ki so mi bila uganka, ker sem jih sprejemal po črki, a črka me je ubijala.» (Conf. 5.14)

Odkritje te »duhovne« razlage je bilo za Avguštin prelomno, saj je sprejel, da je tudi k bibličnemu besedilu treba pristopiti z upoštevanjem določenih literarnih in retoričnih figur. Drugi korak pa je zanj pomenilo odkritje Kristusa in spreobrnjenje iz nemoralnega življenja. To se zgodi leta 386, ko se mu pri 31 letih po Svetem pismu Bog še prav posebno razodene: »Jokal sem z neizrekljivo bridkostjo v skrušenem srcu. Kar zaslišim od sosedne hiše glas, pojoč otroški glasek in ne prestando ponavljajoč: »Vzemi in beri!« (Tolle, lege!, Conf. 8.12). Odpre Sveto pismo in najde mesto iz Pavlovega pisma Rimljanom (13,13-14) o spreobrnjenju grešnikov. Dogodek mu spremeni življenje, kar še danes nagovarja ljudi.

Še ena pripoved Avguštinovega življenja nam lahko ponazori njegovo veliko vnemo za Božjo besedo. Leta 391 Avguštin posvetijo v duhovnika, v kar pa privoli le pod pogojem, da sme eno leto pred posvečenjem nameniti študiju Svetega pisma. Zavedal se je izjemnega pomena dobrega poznavanja Božje besede.

O krščanskem nauku: nekaj drobcev za pristop k branju in razlaganju Svetega pisma

Najbolj celovito Avguštinovo delo, ki je posvečeno Svetemu pismu, je zagotovo teološko besedilo *O krščanskem nauku* (*De doctrina christiana*)², ki ga napiše leta 397³. V njem želi na podlagi klasičnih retoričnih prvin in predvsem živega osebnega srečevanja z Božjo besedo bralcem ponuditi priročnik, kako pristopati k bibličnemu besedilu, kako razumevati težavna mesta, kako odkrivati pravi pomen Svetega pisma. »Pri razlaganju Svetega pisma veljajo določena načela, o katerih bi

bilo po mojem mnenju nadvse koristno poučiti njegove preučevalce. Tako namreč ne bi napredovali zgolj ob branju drugih piscev, ki so razkrili skrivnosti svetih spisov, marveč tudi ob tem, ko bi jih razkrivali sami.« (Proemij 1)

Delo po svojem obsegu ni neobvladljivo, zato je resnično mikavno za branje. Navedli bomo le nekaj ključnih drobnih odlomkov, ki nas uvedejo v Avguštinovo misel in povabijo k branju celotnega izvirnega dela.

Razlikovanje »uporabljati« (frui) – »uživati« (uti)

»Uživati« pomeni, da se te ali one stvari z ljubeznijo oklepamo zavoľo nje same. »Uporabljati« pomeni obračati sredstva, ki se nam ponudijo, za to, da bi dosegli nekaj, kar ljubimo, če je le vredno ljubezni.« (DC I.4). Pri branju Svetega pisma torej »uporabljamo« sredstva, ki so lahko jezikovne, retorične, slogovne ipd. narave, vendar ne smemo ostati pri tem. Cilj branja je »uživanje Boga«. »Stvari, ki naj bi jih uživali, so torej Oče, Sin in Sveti Duh. Ti so obenem Trojica, ena in edina najvišja stvar, skupna vsem, ki jo uživajo, če sploh je stvar in ne vzrok vseh stvari, pa tudi, če je vzrok. Ni namreč lahko najti imena, ki bi se prilegalo tolikšni vzvišenosti, razen če ni bolje reči, da je ta Trojica en sam Bog, ki je vse iz Njega, po Njem in zanj.« (DC I.5). Prek človeškega v besedilih prehajamo do Božjega: »Ko pa boš užival človeka v Bogu, boš užival bolj Boga kakor človeka. Zakaj užival boš Njega, ki te osrečuje, in veselil se boš, da si prišel k Njemu, na katerega staviš svoje upanje, da boš ta cilj dosegel. Uživati pa smemo edinole Trojico, ki je najvišje in nespremenljivo dobro.« (DC I.37)

Namen celotnega Svetega pisma je ljubezen

»Komur se torej zdi, da razume Sveto pismo ali kateri koli njegov del, a na tak način, da s tem razumevanjem ne izgrajuje dvojne ljubezni do Boga in bližnjega, ga še ne razume. Kdor pa v njem najde smisel, ki prispeva k izgradnji te ljubezni, ni v pogubni zmoti in nikakor ne laže, tudi če ne pravi tistega, kar je pisec na tem mestu dokazano mislil.« (DC I.40)

² V slovenščini imamo na voljo čudovit prevod Nade Grošelj: (Grošelj, Nada. 2012. *Avguštin. O krščanskem nauku*. Celje: Celjska Mohorjeva družba.). V nadaljevanju za navajanje uporabljamo kratico DC.

³ Prve tri knjige/poglavja (od skupnih štirih) konča leta 397, zadnjo, četrto, pa doda kasneje, leta 426.

»Kdor se opira na vero, upanje in ljubezen ter jih neomajno ohranja, ne potrebuje Svetega pisma, razen za to, da uči druge. Tako jih dosti živi celo v samotni, brez knjig, zgolj s pomočjo teh treh. Zato mislim, da so se pri njih že izpolnile besede: »Preročstva bodo prenehala, jeziki bodo umolknil, spoznanje bo prešlo.« S pomočjo vseh teh orodij, če jih lahko tako imenujemo, je zrasla v njih tako mogočna stavba vere, upanja in ljubezni, da imajo v svoji lasti popolnost in zato ne iščejo tega, kar je delno.« (DC I.43)

»Ko bomo torej spoznali, da je namen zapovedi »ljubezen, ki izvira iz čistega srca, dobre vesti in iskrene vere«, in bomo trdno odločeni, da vse svoje razumevanje Svetega pisma usmerimo v to troje, lahko pričnemo te knjige brez skrbi preučevati.« (DC I.44)

Sedem stopenj do modrosti razlaganja Svetega pisma

Avguštin prenese lastnosti mesijanske pesmi o Davidovem potomcu na stopnje do modrosti razlaganja. Prva stopnja je strah božji: »Pred vsem drugim je torej potrebno, da nas strah božji usmeri k spoznavanju Njegove volje, torej Njegovih zapovedi, k čemu stremeti in česa se ogibati.« (DC II.9). Druga stopnja je pobožnost: »Nato moramo postati krotki s pomočjo pobožnosti [*pietas*]. Svetemu pismu ne smemo ugovarjati — niti v primeru, da smo ga razumeli, če biča kakšne naše napake, niti tedaj, če ga nismo razumeli, kakor da bi bili mi lahko modrejši in bi lahko dajali boljše nauke. Nasprotno: misliti in verovati moramo, da je vse, kar je zapisano v njem, boljše in resničnejše, četudi skrito, kakor pa vse, kar moremo vedeti sami od sebe.« (DC II.9). Tretja stopnja je spoznanje: »Na tej točki se vsak, ki željno prebira Sveto pismo, uri v tem, da bi našel v njem edinole misel, kako je treba ljubiti Boga zaradi Njega samega in svojega bližnjega zaradi Boga.« (DC II.10). Četrta stopnja je moč: »V tem stanju se iztrga vsem smrtonosnim sladkostim minljivih stvari, se od njih odvrne in povsem posveti ljubezni do večnih dobrin, namreč do nespremenljive Enosti, ki je obenem Trojica.« (DC II.10). Peta stopnja je svet usmiljenja: »Ko uzre Trojico, kolikor pač more, kako siplje žarke daleč naokrog, in se globoko zave, da zaradi slabotnosti svojega vida te luči ne more vzdržati.« (DC II.11).

Šesta stopnja je čistost srca: »Na tej stopnji pa človek tako očisti oko svojega srca, da ne daje prednosti pred resnico ali enakega mesta z njo niti svojemu bližnjemu. To pomeni, da ju ne daje niti sebi, saj ju ne daje bližnjemu, ki ga ljubi kot samega sebe.« (DC II.11). Sedma stopnja je modrost: »Poslednja in sedma stopnja, ki jo uživa v pomirjenosti in spokoju. »Začetek modrosti« je namreč »strah božji«. Od tega strahu hitimo in naposled prispemo k modrosti prek opisanih stopenj.« (DC II.11)

Dopolnitev Tikonijevih pravil razlage Svetega pisma

Prvo krščansko besedilo o svetopisemski hermenevtiki naj bi bilo delo *Liber regularum donatista*, Afričana Tikonija. Avguštin povzame in dopolni njegovih sedem pravil ter jih prilagodi kristološko in kanonično.

»Prvo pravilo govori ›o Gospodu in Njegovem telesu‹: ker vemo, da nam Sveto pismo včasih govori o eni sami osebi, sestavljeni iz glave in telesa, se pravi Kristusa in Cerkve. Seveda pa moramo razumeti, kaj od tega dvojega se prilega glavi in kaj telesu, se pravi, kaj Kristusu in kaj Cerkvi.« (DC III.44). »Drugo pravilo govori ›o pravem in mešanem Gospodovem telesu‹ (DC III.45), kjer se osredotočimo na to, kdaj Sveto pismo nagovarja resnične in kdaj lažne člane Cerkve. »Tretje pravilo govori ›o Duhu in črki‹ oz. ›o milosti in zapovedi‹ (DC III.46). Sveto pismo trdi, da sta vera in razum dar Njega, ki je vsakomur podelil svojo mero. (DC III.45). »Četrto pravilo govori ›o vrstah in rodovih‹. Besede, ki jih Sveto pismo izreče o, denimo, Salomonu, presežejo njegovo osebo in se prav razjasnijo šele, ko jih navežemo na Kristusa ali Cerkev, katerih del Salomon predstavlja.« (DC III.47). »Kot peto postavlja Tikonij pravilo,

ki ga naslavlja ›o vprašanih časa‹. Z njegovo pomočjo lahko pogosto odkrijemo ali sklepamo o količini časa, če ta v Svetem pismu ni jasno izražena.« (DC III.50). »Šesto pravilo imenuje Tikonij ›povzemanje‹ [recapitulatio]; to lahko zasledimo v nejasnih odlomkih Svetega pisma, če smo dovolj pozorni. Včasih si namreč dogodki navidez sledijo kronološko ali v nepretrganem pripovednem toku, v resnici pa se pripoved neopazno povrne k prejšnjim dogodkom, ki jih je bila izpustila.« (DC III.52). »Sedmo in zadnje pravilo govori ›o hudiču in njegovem telesu‹. Hudič je namreč glava brezbožnih, ki so v nekem smislu njegovo telo in bodo šli z njim v kazen večnega ognja, enako kot je Kristus glava Cerkve, ki je Njegovo telo in bo z Njim v večnem kraljestvu in slavi. (DC III.55)

Sklep

Pomenljiva je diskusija glede naslova navedenega Avguštínovega dela, saj bi ga lahko prevedli tudi pod naslovom *O poučevanju krščanske vere*⁴. Od knjige s takšnim naslovom bi prej pričakovali kakšen tog, dogmatski spis, a nas Avguštín preseneti s svežino razlaganja Božje besede. Za Avguštína je torej krščanski nauk v prvi vrsti Božja beseda, ki nas nagovarja, ki jo moramo pravilno razumeti in nas vabi, da jo tudi sami posredujemo naprej. Avguštín poudari prav to dvojno razsežnost: »Sleherna razlaga Svetega pisma temelji na dwojem: kako odkriti in določiti, kar je treba razumeti, in kako izraziti, kar smo razumeli.« (DC I.1). Naloga kristjanov je torej v skrbnem branju in študiju Svetega pisma ter obenem stalnem iskanju načinov, kako bi Božje sporočilo posredovali še drugim ljudem. Avguštín nas spodbuja in daje zgled za oboje.

⁴ Špelič, Miran. 2012. *Predavre Avguštínovega poučevanja krščanske vere*. V: Avguštín. *O krščanskem nauku*. Celje: Celjska Mohorjeva družba, 1–16.

RAZUMEVANJE SVETEGA PISMA¹

Frederic Manns, OFM

»Trava se posuši, cvetica ovne, beseda našega Boga pa obstane na veke.« (Iz 40,8)

Cerkev mora dihati z obema pljučnima kriloma: z Vzhodom in Zahodom. Številni grški mozaiki ponujajo majhne razprave biblične hermenevtike. Omenili bomo samo dva: prvi je v apsidi samostana Hosios Lukas (Svetega Luka) v okolici Delfov in na izviren način predstavlja binkošti. V središče, na prazen prestol, je postavljena knjiga Svetega pisma, na katero se spušča golob. Iz knjige se širi dvanajst žarkov, ki vsebujejo ognjene jezike, ki se razporedijo nad apostole. Čas Cerkve je čas navidezne Učiteljeve odsotnosti. Knjiga Svetega pisma pa vseeno daje možnost, da spet najdemo Učitelja in njegovo učenje. Že Origen je govoril o ognju vere in svetilki znanja, ki izhajata iz knjige. Če Cerkve čaka nove binkošti, se bo morala odpreti Duhu, ki je navdihnil Sveto pismo.

Drugi mozaik izvira iz Velikega Meteora v Grčiji. V kupoli prestoluje Učitelj sveta kot vladar, Pantokrator. Krog kupole, ki simbolizira neskončnost, se spušča navzdol, da oblikuje kvadrat, ki ga določajo štirje stebri. Neskončno se spušča v svet končnosti. Nad stebri so upodobljeni štirje evangelisti, za katere se zdi, da podpirajo celotno stavbo. Kakor bi sporočali, da brez evangelijev stavba Cerkve ne more obstajati in da evangeliji neskončnemu celo omogočajo, da vstopi v zemeljski svet. Razlaganje Svetega pisma, ki je bilo predmet cerkvene sinode,¹ ostaja aktualen problem. V zadnjem času je bilo predmet dveh dokumentov Papeške biblične komisije, v katerih so opisane vse metode razlage in različni pristopi k svetemu zapisu. Vrh tega spodbujata pluralno branje besedila, ki omogoča, da odkrijemo vse njegove možnosti. Kljub temu ohranja prednost zgodovinsko-kritična metoda. Jasno je, da

številna novozavezna besedila razodevajo neko domačnost z judovskimi metodami interpretacije.

Presenetljivo, v 21. stoletju se po malem po vsem svetu krepi fundamentalistična metoda branja Svetega pisma. Domišlja si, da presega vse različne metode razlaganja, v resnici pa znova pada v staro skušnjavo. Pisec Drugega Petrovega pisma je preroško besedo opredelil kot svetilko, ki mora svetiti na mračnem kraju, dokler v naših srcih ne vzide zvezda danica. Člane svoje skupnosti spominja, da prerokba ni stvar osebne razlage, ker je dobrina Cerkve. Istočasno svoje vernike svari pred lažnimi učenjaki, ki rodijo nevarne ločine (prim. 2 Pt 1,19-21).

Čeprav je krščanska razlaga Svetega pisma močno odvisna od shodnice, vseeno dodaja novo prvin: biti hoče kristološka. Ključ za razumevanje Svetega pisma daje sam Kristus. V nazareški shodnici se Jezus predstavi kot razlagalec, ki uresničuje prerokbo: »Danes se je to pismo spolnilo.« (Lk 4,21). Aktualnost Svetega pisma nas obvezuje, da se vrnemo k metodi branja, ki je poznana pod imenom eksistencialno branje.

Na poti v Emavs Jezus odpre duha učencev za razumevanje Pisem. Pri tem uporabi judovsko metodo eksegeze, izhaja pa iz svoje smrti in vstajenja: »Začel je z Mojzesom in vsemi preroki in jima razlagal, kar je napisano o njem v vseh Pismih.« (Lk 24,27). Na kratko povedano, Sveto pismo je sled zgodovine, ki jo Bog skuša posvetiti skozi stoletja. Brez modrosti srca ostane nepredušna, nerazumljiva knjiga. »Kdor hoče videti, mora gledati s srcem,« pravi Saint-Exupéry v *Malem princu*. Krščanstvo ni samo verstvo knjige in Božja beseda ne obstaja zunaj verujoče skupnosti. Ker je Božja beseda uvod v zakrament, ne živi, če se ne utelesi in je ne podelimo z drugimi.

V tej temeljni točki se pokaže primerjava med judovskim in krščanskim razumevanjem Svetega pisma. Včasih pride na površje kontinuiteta, včasih se pokaže novost. Nujno je torej jasno določiti načela razumevanja, ki so podlaga različnim

¹ Odlomek iz knjige *Simfonija Besede. Na poti k teologiji Svetega pisma*. Prevedel: Stanislav Zore. 2012. Ljubljana: Založba Brat Frančišek.

² Mišljeno je XII. redno generalno zasedanje škofovske sinode: *Božja beseda v življenju in poslanstvu Cerkve* (Vatikan, 5.–26. oktober 2008).

eksegezam. »Sveto pismo govori človeški jezik,« so modro opozarjali učenci šole Rabija Izmaela in ob svojem času cerkveni očetje. In če ne dojamemo »pomena« vseh besed, kakor bi želel Rabi Aqiba, je potrebno poslušati vsaj simfonijo, ki jo sestavljajo. Spor med ljudstvom, ki je Jezusa dalo svetu, in ljudstvom, ki skuša uresničiti njegovo sporočilo, je zbudil razlagalno vrenje, kakor dokazuje Justinov *Razgovor z Judom Trifonom* in Origenova razprava *O počelih*. Ta razprava bogati pričevanje, ki ga obe ljudstvi dajeta Bogu, in terja nenehno obnovljeno poglobljanje.

Božja beseda je tako bogata resničnost, da je razumski jezik ni sposoben opisati. Sama se je zatekla k simbolu, ki osvetljuje njene številne fasete, saj vsebuje skrivnost, ki je pred veki skrita v Bogu (prim. Kol 1,26). Zdaj jo označuje vodnjak, zdaj rastlina, zdaj Noetova barka, mana, trobenta in celo dvorezen meč. Vsi ti simboli poganjajo svoje korenine v Sveto pismo in so skupni Judom in kristjanom, ko so predmet vnovičnega branja, ki je prilagojeno okolju. Bogastvo simbolizma je vedno v službi aktualizacije Svetega pisma in nikakor ne pomeni, da ni pomembna zgodovinska resničnost dejstev, o katerih poroča Sveto pismo. Nasprotno, simbol predpostavlja zgodovinsko resničnost in je v njej tudi zasnovan.

Za razumevanje Nove zaveze in njene hermenevtike je predvsem treba poznati Staro zavezo. Če hočemo, da se voda spremeni v vino, je treba prej iti zajet vodo. Ko živimo celotno Kristusovo izročilo v tem povzetku, vstopamo v proces poduhovljenja. Kristus je pot, ki vodi k Očetu. Ta pot pa zahteva, da skupaj z Mojzesom sezujemo sandale, da bi pristopili k razodeti besedi. Sveto pismo ima trojno razsežnost in vsebuje vertikalno in horizontalno dinamiko. Ima dobesedni, antropološki in pnevmatski pomen, kolikor vodi k vzponu človeka k Bogu. Končno je udejanjena zgodovina, zato ga je treba brati zgodovinsko. Skratka, bralca, ki vprašuje Sveto pismo, prav tako s svoje strani vprašuje beseda. Zanimiva dialektika.

Na videz sta študij Svetega pisma in oznanilo Besede v nasprotju: prvi zadeva preteklost besedila, drugo pa skrbi za aktualnost oznanila. Toda proces pridiganja je začelo prav Sveto pismo, ker je reinterpretacija in aktualizacija odrešenjskega izkustva. Božja beseda današnjemu človeku še naprej postavlja vprašanja.

Na gori Sinaj je Bog dal Mojzesu duhovno listino, ki je bila povzeta v desetih besedah. To razodetje temeljnih zahtev Izraelu omogoči, da se zave, da iz oblaka govori skriti Bog. Tora se uveljavi pod naslovom Božje besede, povezane z razodetjem. Gotovost, ki utemeljuje oblast Tore, izhaja iz trditve: »Jaz sem Jahve, tvoj Bog, ki te je izpeljal iz egiptovske dežele.« Jahve je govoril z Mojzesom, da bi se dal spoznati kot Edini. Ko Jahve govori, deluje, kajti njegova beseda ima moč, ki to, kar pravi, izpolni. Bog jo pošilja kot glasnico, ki teče, in bdi nad njo, da se izpolni.

Ta beseda v oikonomiji odrešenja ni dejavnik med drugimi dejavniki: beseda daje smisel celotni zgodovini do te mere, da je poosebljena. »Trdno je postavljena v nebesih« (Ps 119,89) in razodeva Božjo zvestobo. »Hitro teče njegova beseda,« pričuje o njenem delovanju v svetu.

Preroki niso nehali preučevati dogajanja izhoda in so v njem zaznali vzor prihodnje osvoboditve. Psalmisti so v njem odkrili dramo notranjega življenja, ki se obnavlja v vsakem človeku.

Po vrnitvi iz izgnanstva se je judovsko ljudstvo pod Ezrovim vodstvom zavedlo, kako pomembna je pokorščina Tori v podobi zaveze za samo preživetje ljudstva. Ezru je bilo naročeno, naj poučuje Toro, Nehemija pa je na enak način poudaril potrebnost vestnega spoštovanja sobote. Sobota, ki je omogočila razlikovati Izraela od sosednjih ljudstev, je v življenju ljudstva zaslužila pomembno mesto. Da bi bedeli nad spoštovanjem sobote, so pismouki do potankosti določili, kaj je na ta dan dovoljeno in kaj prepovedano.

Znotraj judovstva so obstajale različne šole razlaganja Tore, ki so se zatekale k različnim metodam branja. Saduceji v nasprotju s farizeji niso sprejemali ustne Tore. Eseni so imeli svoja načela branja, zlasti Pešer. Dva velika razlagalca Svetega pisma v Jezusovem času sta bila rabija Hillel in Šamaj: prvi je slovel po svoji ponižnosti, drugi po svoji strogosti v razlaganju. Izročilo pripisuje Hillelu seznam sedmih hermenevtičnih pravil, rabiju Izraelu pa drug seznam trinajstih pravil.

Kakor pismouki je tudi Jezus svoje učenje utemeljeval s Svetim pismom. Skliceval se je na avtoriteto Mojzesa, prerokov ali Davida. Bil pa je svoboden glede izročil, ki so bila dodana Tori in so zadevala soboto in obredno čistost. Njegov namen

Kakor pismouki je tudi Jezus svoje učenje utemeljeval s Svetim pismom. Skliceval se je na avtoriteto Mojzesa, prerokov ali Davida. Bil pa je svoboden glede izročil, ki so bila dodana Tori in so zadevala soboto in obredno čistost.

je bil vrniti se k izvirnemu namenu zapovedi in si prizadevati, da opozori na razlog za zapovedi. Sinteza Tore in prerokov je bila dvojna zapoved ljubezni. Ko se je Jezus naslonil na Sveto pismo, je razkrival pomen svojega poslanstva in si prizadeval osvetliti srce Božje volje.

Krščanska skupnost je preučevala Sveto pismo, da bi dokazala, da je Jezus Mesija, ki so ga napovedovali preroki. Kerigma, ki jo sporoča Luka, obilno navaja Staro zavezo, zlasti pričevanja, ki so zbrana skupaj, da bi pokazala, da je Jezus bil obljubljeni Mesija. V pripovedi o trpljenju sta igrala posebno vlogo Izaija 53 in Psalm 22. V krščanskem razmišljanju je postal središčen prav pojem o izpolnitvi Pisem v Kristusu. Pavel, Gamalielov učenec, se pogosto sklicuje na teološko razlago Stare zaveze. V nekaterih dogodkih in osebah Stare zaveze vidi »predpodobe« (gr. *typoi*) dogodkov Nove zaveze in Kristusove osebe. Vzporednica Adam-Kristus v Rim 5,12-21 predstavlja Adama kot »predpodobo« tistega, ki mora priti. Vzporednica med izhodom, ki mu je sledil prehod prek puščave, in rešitvijo kristjanov, ki jih ogroža skušnjava, je poudarjena v 1 Kor 10,1-11. V pismu Galačanom (4,21-31) Pavel v Sari in Hagari vidi prisposodo dveh zavez – z Izraelom po duhu in z Izraelom po mesu. Prisposoda se bolj odmakne od zgodovinskega pomena kot od tipologije. To omogoči, da v nekem dogodku ali neki osebi vidimo skrit nauk. Poleg dobesednega pomena razkrije »duhovni« pomen. Pismo Hebrejcem slednjič pogosto ustvari paralelizem med Staro in Novo zavezo, med Kristusovo osebo in osebami Svetega pisma. Melkizedek se v njem pokaže kot Kristusov lik.

Janezov evangelij poudarja predvsem izpolnitvi Pisem, zlasti v pripovedi o trpljenju. Na to izpolnitev se izrecno sklicujejo trije odlomki: Jn 19,23-24; 28-30; 31-37. Razdelitev Jezusovih oblačil v Jn 19,24 je predstavljena kot izpolnitev 22. psalma. Da bi se Pismo v vsem izpolnilo, Jezus v 19,28 reče: »Žejen sem«. Sunek s sulico rimskega vojaka je utemeljen: »To se je namreč zgodilo, da se je izpolnilo Pismo: Nobene kosti mu ne bodo zlomili.« (Jn 19,36). Izpolnitev je v tem, da privede Pismo do njegovega polnega pomena in uresničitve. Pismo se ni moglo izpolniti drugače kot v osebi Besede, ki je Razodevalec. Kakor je judovstvo sprejelo dvojno raven branja, *pešat* in *deraš*, je krščanstvo od tretjega stoletja dalje sprejelo dve šoli

Samostan Svetega Luka blizu Delfov

za razlago: prva, katere središče je bila Aleksandrija, je priporočala alegorično branje Svetega pisma, medtem ko je imela druga, ki je bila v Antiohiji, raje zgodovinsko branje. Aleksandrija je bila že nekaj časa središče judovske filozofije, v kateri so alegorijo uporabljali za to, da bi grške filozofe prepričali o resničnosti starodavnih mitov. Mojzes je bil tukaj predstavljen kot filozof, ki je višji od Platona. Sara je predstavljala Božjo modrost, Hagara človeško. Aleksandrijski kristjani so osvojili to metodo branja. Origen, njen glavni predstavnik, je razlikoval tri ravni razlage: zgodovinsko ali dobesedno razlago, moralno razlago in duhovno ali alegorično razlago, ki globok pomen išče za dobesednim pomenom.

Origen, ki še zdaleč ni zanikal zgodovinske vrednosti Stare zaveze, je mislil, da se pripovedi, katerih duhovno sporočilo ni očitno, ne bi mogle znajti v Svetem pismu, ne da bi imele skrit duhovni pomen. Dobesedni pomen je kljub temu ohranjal svojo odličnost. Od tod izhaja pomembnost študija besedila, ki temelji na slovnici, zgodovini in kontekstu. V Svetem pismu brez dvoma ostajajo nejasni odlomki. Kličejo po pojasnitvi, čeprav pojasnitev lahko priskrbi samo Sveto pismo v luči odlomkov, v katerih se smisel jasno pokaže. Poleg tega mora vernik računati na notranje pričevanje Svetega Duha, ki je navdihoval svete pisatelje in še naprej navdihuje bralce, ki k besedilu pristopijo s ponižnostjo.

Kakor je za eno in drugo zavezo en Bog, ki je dal obe, je ena tudi vera. Abraham je resnično oče vseh verujočih. Želel si je videti Gospodov dan. Videl ga je in se je razveselil. V obeh zavezah je od začetka do konca en sam Božji načrt, ki se uresničuje. Mojzes in Elija pričujeta za Jezusa na gori spremenjenja. V Novi zavezi Božja beseda, zaupana apostolom, ki oznanjajo Kristusa, ki je vstal, kakor je v Pismih, neprestano raste. To se pravi, da se je Cerkev rodila iz Besede.

Kratka razlaga strokovnih izrazov

- Abot:** razprava Mišne, ki vsebuje izreke farizejev.
- Apokrifi:** besedila prve Cerkve, ki niso bila sprejeta v svetopisemski kanon. Nekatera so krivoverska, druga so judovsko-krščanska besedila.
- Beth midraš:** šola, v kateri Judje preučujejo Toro in midraš.
- Deraš:** metoda branja, ki je v preučevanju Svetega pisma na pravni (halaka) ali homiletični način (haggada).
- Etrog:** v hebrejščini »cedra«, uporabljena med šotorskim praznikom.
- Haggada:** razlaga Svetega pisma, ki poudarja moralni in vzgojni pomen; tudi pojem, ki je na splošno pridržan za velikonočno liturgično besedilo Seder.
- Halaka:** pravni del rabinske literature.
- Habdala:** obred sklepa šabata.
- Haraz:** hebrejski pojem, ki pomeni »ogrlica«. Eksegetska metoda, ki je v tem, da neko temo razlaga z navajanjem niza vrstic iz Pentatevha, prerokov in piscev.
- Midraš:** judovska metoda eksegeze in njen rezultat (midrašim v množini).
- Minim:** Judje, izključeni iz pravovernosti farizejev. Med njimi najdemo tudi judovske kristjane.
- Mišna:** zbornik ustne judovske postave v sedmih delih. Ponuja pravno razlago Pentatevha.
- Nefeš:** hebrejska beseda, ki pomeni »duša«.
- Pešât:** dobessedni pomen besedila, nasproten duhovnemu pomenu.
- Pešer:** razlaga Svetega pisma, ki poudarja aktualizacijo in eshatološki pomen.
- Pnevma:** grška beseda, ki pomeni »duh«.
- Sinedrij (sanhedrin):** veliki zbor, judovsko sodišče, sestavljeno iz 70 članov (veliki sinedrij) ali iz 23 članov (mali sinedrij). Pojem označuje tudi razpravo Mišne in Talmuda.
- Seder:** v hebrejščini »red«. Beseda označuje obred velikonočnega praznovanja.
- Šekina:** Božja navzočnost.
- Šema Izrael:** izpoved vere, vsebovana v 5 Mz 6,4-10.
- Sifra:** razlaga Tretje Mojzesove knjige iz obdobja Tannaitov.
- Sifre:** razlaga Četrte in Pete Mojzesove knjige, ki je delo tanaitskih rabinov.
- Splanchna:** grška beseda, ki pomeni »notranjost, srce, ljubezen«.
- Talmud:** razlaga Mišne.
- Tannaim, tanaiti:** judovski učitelji, ki prenašajo ustna izročila do leta 200 po Kr.
- Targum:** aramejska različica Svetega pisma, ki so jo brali v shodnicah.
- Testimonia:** zbirka besedil Stare zaveze, ki napovedujejo Mesijev prihod.
- Tišri:** mesec judovskega koledarja, ki ustreza našemu aprilu.
- Tora:** postava, vsebovana v petih Mojzesovih knjigah.

Usodno drevo sredi vrta in njegov mamljivi sad

Ko sem prebirala Sveto pismo, sem se zamislila. V Prvi Mojzesovi knjigi, v drugem poglavju, je stavek: »Gospod Bog je dal, da je iz zemlje pognalo vsakovrstno drevje, prijetno za pogled in dobro za jed, tudi drevo življenja v sredi vrta in drevo spoznanja dobrega in hudega.« Jaz si razlagam, da sta bili sredi vrta dve drevesi. Se mogoče motim in si napačno razlagam? Razlagam si, da sta Adam in Eva jedla od drevesa spoznanja in ne z drevesa življenja. Tako si pač jaz razlagam.

Erna

Draga Erna, čisto prav razumete, da Sveto pismo govori o dveh drevesih in da sta Adam in Eva jedla z drevesa spoznanja. To je jasno povedano tudi v tretjem poglavju Prve Mojzesove knjige, kjer Bog pravi: »Da ne bo zdaj iztegnil roke in vzel še z drevesa življenja ...« (1 Mz 3,22). Zanimivo je, da je Bog ob siceršnjem dovoljenju za uživanje vsega sadja v vrtu prepovedal samo uživanje sadu drevesa spoznanja, z drevesa življenja pa ne. Se pa razlaga malo zaplete iz dveh razlogov.

Prvič je nenavadno, da svetopisemski pisatelj sploh omenja še kako drugo drevesno ime kot »drevo življenja«. To drevo je namreč znano že v drugih verstvih in označuje možnost, da bi si človek pridobil večno mladost ali nesmrtnost. Ta je bila sicer privilegij bogov in boginj. Tu pa se zdi, kakor da je pomembnejše drevo spoznanja dobrega in hudega in v zvezi z njim Bog postavi človekovo vdanost in zvestobo na preizkušnjo. Učeni razlagalci menijo, da je sveti pisec vzel drevo življenja kot simbol iz zakladnice mitov izraelskega okolja, drugo drevo pa je »iznašel« sam. Ne gre torej za stvarne rastline, ampak simbole. Hotel je opozoriti, kako je človekova težnja po spoznanju in modrosti lahko pogubna, kadar se poveže z nezaupanjem do Stvarnika, ko hoče človek doseči modrost brez Boga ali celo kot nasprotovanje Bogu. Sicer ni videti razloga, čemu bi Stvarnik človeku prepovedoval napredovanje v spoznavanju Boga, sveta in sebe. Ko pa se človek svobodno odloči za neposlušnost in sledi »modrosti« Skušnjavca, s tem postane njegov suženj

in zapade smrti. Ker je, misleč, da se bo tako »uresničil«, zavrzel Boga.

Do nejasnosti pa, drugič, prihaja tudi zato, ker se imeni dreves pojavita na začetku zgodbe (1 Mz 2,9), kjer pa se zgodba zaradi kače zaplete, imamo samo »drevo sredi vrta« (1 Mz 3,3) ali preprosto »drevo«. Kot da je le eno. Zato nekatere razlagalci dvomijo, ali je sploh prav govoriti o dveh drevesih. Saj je tudi spoznanje v nekem smislu življenje. Knjiga Pregovorov pravi o modrosti: »Dolgo življenje je v njeni desnici, v njeni levici sta bogastvo in čast.« In nadaljuje: »Drevo življenja je tem, ki se je oprimejo, kdor se je drži, je srečen.« (Prg 3,16.18).

Drevo življenja v Božjem vrtu je ostalo nedotaknjeno in ljudje so umrljivi; niso postali nesmrtni, kot je zagotavljala zapeljiva kača. Ne vem več, kje sem prebral razlago, da je Bog iz usmiljenja do ljudi dal zastražiti pot do drevesa življenja (1 Mz 3,24). Ker je bila človeška narava po grehu ranjena, bi mu vsako podaljševanje življenja samo pomnoževalo muke; krajše življenje, krajše trpljenje.

Toda Bog ni odstopil od svojega načrta, da človeka pripelje k sebi, ga naredi deležnega božanstva in s tem večnega življenja. Zato je poslal Sina, da je kot »novi Adam« do kraja izpolnil Očetovo voljo, vztrajal v poslušnosti, ljubezni in zvestobi ter uničil hudičevo oblast in človeka osvobodil za službo živemu Bogu. V krščanski misli je zdaj križ, na katerem se je za naše odrešenje daroval Božji Sin, postal pravo drevo življenja. To novo »drevo« je torej tisto, ki se ga je treba okleniti in uživati njegov sad. Že zdaj, da ga bomo deležni vso večnost. Drevo življenja je s poudarkom omenjeno v zadnjem poglavju zadnje knjige Svetega pisma, ko govori o nebeškem Jeruzalemu: »Po sredi njegove ulice in na obeh straneh reke pa raste drevo življenja, ki dvanaajstkrat rodi in daje svoj sad vsak mesec. Listje tega drevesa je zdravilo narodom.« In še v grožnji: »Če bi kaj odvezel od besed, ki so v tej preroški knjigi, bo Bog odvezel njegov delež pri drevesu življenja in pri svetem mestu, ki sta opisana v tej knjigi.« (Raz 22,2.19). Tako je torej treba brati in si k srcu jemati Božjo besedo, da bomo deležni sadu življenja.

Bog ni odstopil od svojega načrta, da človeka pripelje k sebi, ga naredi deležnega božanstva in s tem večnega življenja. Zato je poslal Sina, da je kot »novi Adam« do kraja izpolnil Očetovo voljo, vztrajal v poslušnosti, ljubezni in zvestobi ter uničil hudičevo oblast in človeka osvobodil za službo živemu Bogu.

BIBLIČNA SKUPINA ŽUPNIJE ROGATEC

V župniji Rogatec se ob Svetem pismu srečujemo dvakrat mesečno ob ponedeljskih zvečer. Iz kratkih odmevov, ki so jih v nadaljevanju zapisali najzvestejši člani skupine, z veseljem ugotavljam, da so naši skupni večeri ob Božji besedi vsakemu od nas resnično dragoceni in da počasi vodijo k ciljem, ki sem si jih kot voditeljica zadala decembra 2013, ko smo se prvič srečali. Pomembno se mi zdi že to, da se v župniji zdaj več bere Sveto pismo. Že desetkrat smo pripravili tudi Svetopisemski maraton, kjer se članom biblične skupine pridružijo tudi drugi farani. Veseli me, da člani skupine Sveto pismo vedno bolj povezujejo s svojim življenjem; Sveto pismo ni več samo knjiga na polici ali knjiga za druge ljudi, učene ... samo za duhovnike in teologe. Največkrat sledimo rednim nedeljskim evangeliem, srečanja obogatimo tudi z razmišljanji iz *Magnificata*, z mislimi papeža Frančiška, posegamo pa tudi po reviji *Božja beseda danes*. Da nam je Božja beseda postala bolj domača, so zelo pripomogla že pripravljena razmišljanja – *lectio divina*, ki nam jih iz Ignacijeva doma v Ljubljani redno pošilja p. Ivan Platovnjak. Na ta način je skupina hitreje zaživela in tudi pogovor o Bogu, veri, Božji besedi je zdaj lažji in bolj sproščen. Več so zapisali člani skupine sami. (Mrika)

Naša biblična skupina je »stara« tri leta. Veliko? Kakor za koga. Nam, ki se zbiramo ob Božji besedi, je ta kakor zrak, ki ga dihamo v najčistejši naravi – dihamo Duha, ki nam pomaga potovati v Življenje. Je moja Pot in Resnica. Vsak dan mi napolnjuje srce in me dviga k Bogu. Božjo besedo globlje spoznavam in se ob njej veselim vsakega novega dne. Tudi če ni sončnih žarkov, je Beseda žarek, ki mi pomaga premagovati težave, ovire, žalosti in poniževanja; vse, kar doživljam. Tudi z Lepoto me napolnjuje, pomaga mi odpustiti, biti ponižna in pomagati tudi sočloveku ob meni, ko je v stiski. Korak za korakom me vodi v poglobljen odnos z Odrešenikom in v razumevanje Jezusovega evangelija. Zbližala sem se s podobno mislečimi iskalci Resnice, ob njih se bogatim, napajam se z dobrimi in plemenitimi mislimi. Ob pričevanjih, ki jih delimo drug z drugim, spoznavam, da smo vsi na poti, ki je strma, ozka, težka, a vodi k Odrešeniku. Hvala, da smem deliti ta prostor pod rogaškim soncem tudi z našo voditeljico Mariko. (Rija)

Srečanja v biblični skupini so izziv za duhovno rast. Iz svetih besedil se učim živeti in zaupati v moč Božje besede. Želim, da bi biblična srečanja obrodila vidne sadove v našem vsakdanjem življenju. Zelo sem hvaležna za razmišljanja o nedeljskih evangelijskih – *lectio divina*. (Verica)

Na biblično skupino hodim že tretje leto. Tam se dobro počutim. Izvem veliko dobrega od naše voditeljice. (Anton)

Srečanja biblične skupine me bogatijo, dragocene so tudi naše podelitve. Sveto pismo – prebiranje Božje besede mi daje moč in kaže pot v vsakdanjem življenju. (Jožica)

Na biblično skupino hodim z veseljem. Bolje razumem svete evangelije, saj nam voditeljica zna razložiti, kar nam ni jasno. Res je: kjer je več ljudi skupaj, je Jezus med njimi. To začutimo vedno, ko smo skupaj. Bogu hvala! (Hilda)

Bogu sem hvaležna, da lahko sodelujem v biblični skupini, saj sem se ob branju Svetega pisma in s pomočjo metode *lectio divina* naučila razumeti, pogovoriti se in podeliti Božjo besedo. Zaživela je v mojem življenju, stopila v moje srce in duha, ga zdravi, osvobaja in poživlja. Vanj prinaša luč in toplino ter ga napolnjuje z ljubeznijo in mirom. Na biblično skupino z veseljem prihajam, saj se med sabo bogatimo z izkušnjami, ki si jih podelimo. (Nežika)

»Ni dolin brez hribov, ni hribov brez dolin. Naš svet ni svet ravnin. Življenje razumeti – ni se na vrh povzpeti, je hrib in dol živeti.« /Tone Kuntner/
Moj svet ni bil svet ravnin, borila sem se z mnogimi preizkušnjami. In nisem mogla razumeti Življenja, nisem vedela, kako »hrib in dol živeti«, da ne bi obstala in utonila v breznu. Naša biblična skupina mi je podala roko jeseni 2016. Zdaj vem, je pot /.../ (Dragica)

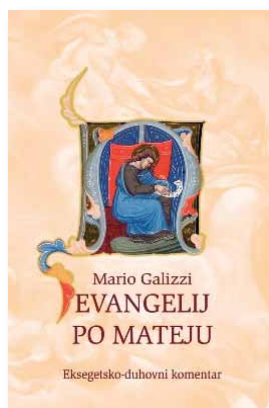
Zbrala in uredila Mrika Mikolič.

PRIPOROČAMO V BRANJE

Mario Galizzi, **Evangelij po Mateju**
Eksegetsko-duhovni komentar

Maribor: Slomškova založba 2010

Od pismouka do učenca Kraljestva 2017 – leto Matejevega evangelija

V letu 2017 beremo pri nedeljskem bogoslužju večinoma evangelijske odlomke iz Matejevega evangelija. Za redne bralce Božje besede je to priložnost, da poglobijo svoje poznavanje prvega evangelista Cerkve. Pri tem je lahko v veliko pomoč komentar Matejevega evangelija italijanskega biblicista, salezijanca Maria Galizzija. Primeren je za pastoralne delavce, oznanjevalce in vse bralce Božje besede, saj ob kritični eksegetski analizi besedil ponuja tudi poglobljeno duhovno biblično razlago evangelijskih odlomkov. Čeprav ohranja tradicionalni katoliški pogled na Mateja, je njegov pristop svež in ustvarjalen.

Izhodišče Galizzijeve predstavitve evangelista Mateja je izjava v 13,52: »Zato je vsak pismouk, ki je postal učenec nebeškega kraljestva, podoben hišnemu gospodarju, ki prinaša iz svojega zaklada novo in staro.« Avtorja prvega evangelija predstavi kot judovskega kristjana – pismouka, dobro poučenega v Mojzesovi postavi in prerokih, ki je znal bolje od kogarkoli drugega primerjati »novo in staro«. Galizzi želi, da tudi bralec njegovega komentarja stopi na pot Jezusovega učenca, ki ga bo vodila od branja do poslušanja Jezusovih besed, od poznavanja njegovega nauka do življenja po njem, od pismouka – izvedenca v postavi – do učenca Kraljestva – izvedenca v življenju po blagrih. Učenec je poklican živeti drugačnost Kraljestva, ki ga oznanja Jezus (prim. Mt 20,24-28), kar pa ni brez napora. Od vsakega učenca – in bralca

evangelija – se pričakuje, da sprejme ta izziv. »Če vaša pravičnost ne bo večja kakor pravičnost pismoukov in farizejev, nikakor ne pridete v nebeško kraljestvo.« (Mt 5,20), opozarja Jezus. Če učenec ni pripravljen preseči samega sebe, ne more razumeti sporočila blagrov. Učenec bo stalno soočen s pritiski okolice, da prevzame njihov način življenja in mišljenja. »Vi ste sol zemlje ... ste luč sveta« (Mt 5,13.14), kliče Jezus svojim učencem. Če učenci in bralci evangelija ne bi bili več sol, ki prežema in obvaruje pred gnilobo, sol, ki začini, vzame omlednost in daje okus, če ne bi bili več luč, ki odganja temo, luč, ki najde izgubljeno, ki daje pogled in lepoto, bi izgubili najlepšo vsebino in najvišje poslanstvo svojega življenja: pričevati za dobroto »Očeta, ki je v nebesih« (Mt 5,16).

Matejev evangelij je predstavljen kot evangelij Kraljestva. Že na začetku Matej povzeto napove Jezusovo poslanstvo: »Učil je po njihovih shodnicah in oznanjal evangelij kraljestva.« (Mt 4,23). Jezusovo oznanilo je evangelij Kraljestva. Njegov nastop je najprej vesela novica, da se je izpolnilo prahrepenenje človeka po spravi (Mal 3,24). Bog sam v Sinu vstopa k človeku in se mu ponudi kot moč, ki bo na nov način gradila odnose, ki so bili prevarani že v edenskem vrtu. Odpre mu pogled k Očetu in mu s tem vrne dostojanstvo in sprejetost, da lahko vzklika »Glejte, to so moja mati in moji bratje« (Mt 12,49) in se odzove vabilu »Hodi za menoj!« Njegovo oznanilo ni beseda o prihodnosti, o nebeškem, temveč o sedanjosti, konkretnem, zemeljskem, kjer mora zavladati nebeško. Kraljestvo za Mateja pomeni družbeno vpetost evangelijskega oznanila, pomeni konkretno realnost, v kateri človek uresničuje vse svoje duhovne, materialne in družbene potrebe. To je oznanilo upanja, da je obstoječi družbi mogoča alternativa. Alternativa, ki se ravna po logiki gorčičnega semena, ščepca kvasa – po logiki križa, to je po logiki ljubezni! To novo logiko ljubezni začne Jezus predstavljati že v svojem znamenitem govoru na gori (Mt 5,1-7,29). Matej ga predstavi kot povzetek in krono celotnega evangelija, kjer se razkriva, kdo je Oče in kdo je Sin, kdo je človek ter kaj je njegova moč in prihodnost. V Jezusu se dopolni vsa postava, v njem dobi Božja beseda človeku svoja usta, obraz in srce. Njegove besede niso gole zapovedi postave, ampak evangelij, niso visoke zahteve, ampak veselo oznanilo, da je On človekov brat, da je Bog Oče in da so si učenci Kraljestva med seboj bratje in sestre. Sprejetje tega oznanila, ki je dar Duha, odpira bralca za Besedo, ki spreminja življenje, za Besedo, ki očisti in osvobaja od greha, strahu in bolezni, daje vero, upanje in moč za življenje blagrov – za oznanjanje Kraljestva. To je učenec Kraljestva, ki ga Jezus blagruje, ker je prepoznal, da je pravi temelj njegovega življenja v Božji zvestobi. Blagor človeku, ki ve, da mu Bog ostaja zvest tudi v bolezni in žalosti, v zasramovanju, strahu in razočaranju (prim. Mt 5,3-12).

Maksimilijan Matjaž

Občni zbor Slovenskega bibličnega gibanja
Celje, Sv. Jožef, 24. maj 2017, ob 19.00.

Vabljeni vsi prijatelji Božje besede, člani bibličnih skupin
iz vse Slovenije in udeleženci biblične šole *Evangelii gaudium*.

BIBLIČNA ŠOLA
Evangelii gaudium

Hkrati vabimo k vpisu v 2. letnik Biblične šole *Evangelii gaudium*.

Vpišete se lahko tudi tisti, ki še niste obiskovali 1. letnika.

Tema 2. letnika biblične šole bo študij drugega dela

Prvega pisma Korinčanom, ki govori o zakonskem, družinskem,
cerkvenem, evharističnem in vstajenskem občestvu.

Predaval bo prof. dr. Maksimilijan Matjaž in gostje.

Srečanja bodo vsako četrto sredo v mesecu.

Prvo srečanje bo v sredo, 25. oktobra 2017, od 17.00-19.30
v Domu Svetega Jožefa v Celju.

Prijave na naslov: marikamikolic@gmail.com